

T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**MODERNİST SÜRECİN BAUHAUS OKULUNA ETKİLERİ VE EICHLER
EVLERİ ÖRNEKLEMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sonay KARADEMİRLİDAĞ

0605010004

Anabilim Dalı: İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı

Program: İç Mimarlık

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Arzu ERÇETİN

Haziran 2022

T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**MODERNİST SÜRECİN BAUHAUS OKULUNA ETKİLERİ VE EICHLER
EVLERİ ÖRNEKLEMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sonay KARADEMİRLİDAĞ

0605010004

Anabilim Dalı: İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı

Program: İç Mimarlık

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Arzu ERÇETİN

Juri Üyeleri : Prof. Dr. Füsun SEÇER KARİPTAŞ

Prof. Dr. Mehmet ÜSTÜNİPEK

Haziran 2022

ÖNSÖZ

“Modernist Sürecin Bauhaus Okuluna Etkileri ve Eichler Evleri Örnekleme” isimli tez çalışmam sürecinde bana yol gösteren ve emek harcayan tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Arzu Erçetin’ e sonsuz teşekkürlerimi borç bilirim.

Ayrıca bu süreçte tüm sabır ve anlayışı ile yanımda olan eşime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

MODERNİST SÜRECİN BAUHAUS OKULUNA ETKİLERİ VE EICHLER EVLERİ ÖRNEKLEMESİ

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
GİRİŞ	1
1.1.Tezin Amacı.....	2
1.2.Tez Çalışmasının Kapsamı	3
1.3.Tez Çalışmasının Yöntemi	3
2. Modernizm	5
2.1. Modernizm’ in Tarihi ve Etkileri.....	5
2.2.Modernizm’ in Mimarlığa Getirileri.....	7
2.3.Dünya da Modern Mimarlık Örnekleri.....	13
3. BAUHAUS DÖNEMİ.....	16
3.1.Modernizm ve Bauhaus.....	16
3.2.Bauhaus Stilinin Doğuşu.....	17
3.3.Bauhaus Okulu ve Eğitimi.....	18
3.3.1.Weimar Dönemi.....	25
3.3.2. Dessau Dönemi	27
3.3.3. Berlin Dönemi	28
3.4.Bauhaus Okulu’nun Amaçları ve İlkeleri.....	29
3.5.Bauhaus Akımı Mimarları ve Eserleri.....	32
3.6.Amerikada Modern Tasarıma Geçiş ve Bauhaus.....	38
4. MODERNİST YAKLAŞIM VE BAUHAUS’ UN GETİRİSİ OLARAK EICHLER EVLERİ.....	44
4.1.Amerika da Kent ve Yerleşim.....	44

4.2.Amerika da Yerleşimin Getirisi Olarak Mimari Çözümler.....	46
4.3.Eichler Evleri Mimari Çözüm Önerileri.....	48
4.3.1. Yapılarda Kullanılan Düzlemsel Elemanlar	62
4.3.2. Düzlemler Arası Açıklıklar.....	64
4.3.3. Yapıların Strüktürel Özellikleri	66
4.3.4. Yapıların Mekansal Özellikleri.....	68
5. SONUÇ.....	75
6. ÖNERİLER.....	77
KAYNAKÇA.....	78

ŞEKİLLER LİSTESİ

Görsel 1: Frank L. Wright tasarımı.....	9
Görsel 2: Frank L. Wright, Emil Bach Evi İç Mekan Görseli.....	10
Görsel 3: Modern Mimarlık T. Villa Savoye.....	12
Görsel 4: Crystal Palace	13
Görsel 5: Louis Sullivan Tasarımı Çelik Çerçevesi Bina.....	14
Görsel 6: Walter Gropius' un hazırladığı Bauhaus Manifestosu ve programı.....	19
Görsel 7: Bauhaus Marangozluk, Metal ve Cam Atölyeleri.....	22
Görsel 8: 1919 Bauhaus Weimar Binası.....	25
Görsel 9: Josef Albers Hazırlık Kursu	26
Görsel 10: Bauhaus Weimar Binası	27
Görsel 11: Bauhaus' ta bir ders sırasında ustalar ve Dessau da öğretim etkinliği	34
Görsel 12: Paul Klee Defterinden Renk Denemeleri	35
Görsel 13: Paul Klee' nin Bauhaustaki Atölyesi.....	37
Görsel 14: Cam Daireler.....	42
Görsel 15: Amerika da Şehirleşme.....	47
Görsel 16: Frank L. Wright Evi, Kaliforniya	49
Görsel 17: Palo Alto	50
Görsel 18: Dış Tasarım 229 ely place, palo alto.....	62
Görsel 19: İç Tasarım 229 ely place, palo alto.....	63
Görsel 20: Eichler Evi Model L-154, Claude oakland.....	64
Görsel 21: Eichler Evleri Model X-100 Ön Bahçe, Tavan Pencere ve Garaj Girişleri.....	65

Görsel 22: Kiriş – kolon konstrüksiyon methodunu gösteren fotoğraf.	66
Görsel 23: Ön cephe kesit planı A. Quincy Jones Orange.County Evi.....	67
Görsel 24: Atriumu gösteren bir fotoğraf 1952.....	68
Görsel 25: Salon, mutfak ve pişirme alanı.....	69
Görsel 26: Eichler Evi plan perspektif görünüşü.....	70
Görsel 27: Eichler Evleri Ortak Alan Görseli.....	72
Görsel 28: Palo Alto’da Eichler Evlerinden oluşan bir mahallenin yerleşim..	74

ÖZET

Bu çalışmanın amacı temelde II. Dünya Savaşının ardından değişen dünya düzeni ve tasarım anlayışının getirmiş olduğu zorluklar sonrasında ortaya çıkan Modern Mimarlık kavramını etkilendiği eğitim düzeni beraberinde incelemek ve sonrasında Amerika da ortaya çıkan ve büyük ses getiren modern mimari, konut kavramı olan, Joseph Eichler tarafından Kaliforniya’da inşa edilen “Eichler Evleri” bağlamında incelemektir.

Bauhaus un bir getirisi olarak ortaya çıkan ve tüm dünya yı etkisi altına alan yaşamdan, alışkanlıklara, sanattan, sosyolojiye büyük ses uyandıran modernizm özellikle mimaride birçok temel değişikliğin ana kaynağı olma rolünü üstelenmiştir. Malzeme ve teknolojiye ki gelişmeler insanların yaşam alanların iç mekan ve dış mekan bütününde şekillenmesi sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Bunun yanı sıra modernizm’ in getirisi olarak Bauhaus eğitimden, sanata hem tasarım anlayışının şekillenmesine hem de yetiştirdiği mimarlar ile dünya üzerinde yeniden şekillenmeye zemin hazırlamıştır.

Bu kapsamda çalışmanın ilk bölümünde tezin amacı, kapsamı ve yöntemi tanımlanmıştır. Üzerinde çalışması planlanan örnek yapılar literatür taraması sonucunda seçilmiştir.

Tezin ikinci bölümünde modernizm kavramı incelenmiştir. Bu bölümde kavram sadece kelime karşılığı olarak değil, mimarlık mesleği açısından ortaya çıkış, gelişim süreci değerlendirilmiş, dünya ve Türkiye literatüründe örnekleri de konu anlatımına dahil edilmiştir.

Tezin üçüncü bölümünde Bauhaus kavramı incelenmiştir. Bauhaus kavramı eğitim ve dönemde yetiştirilen mimarlar, tasarladıkları yapılar ve bauhaus okulunda verilen eğitimler, atölye çalışmaları modernizm kavramı ile pekiştirilerek anlatım desteklenmeye çalışılmıştır. Bu bölümde konu Amerika örnekleri ile de tez’ in son bölümünde anlatılmak istenen yapı örneği olarak seçilen Eichler evlerinin tasarım anlayışını ortaya koyan mimari tasarım süreçleri ile desteklenmiştir.

Tezin dördüncü bölümünde ilk olarak Amerika da ki kent ve yerleşim anlayışından konunun anlatımına başlanılmıştır. Çünkü modernizm in etkileri bu dönemde sadece

kentleşme özelinde veya binaların kabuk yapılarında değil, bütün olarak iç mekan ve dış mekan kurgusu ile değerlendirilmiştir. Bauhaus eğitimini ve modernizm Amerika da yerleşim ile ilgili ilk örneklerin verildiği bölgedir. Joseph Eichler tarafından Kaliforniya’da inşa edilen “Eichler Evleri” modern yapı anlayışının en güzel örneklerindendir. Tamamı ile modernizm’ in etkilerini taşıyan bu yapı anlayışları farklı metrekarelerde tasarlanmış ve kendisinden sonra inşa edilen bir çok yapının ilham kaynağı olmuştur.

Sonuç ve öneri bölümünde ise gerçekleştirilen çalışma ile ilgili değerlendirme yapılmıştır.

ABSTRACT

The aim of this study is basically to examine the concept of Modern Architecture, which emerged after the difficulties brought by the changing world order and design understanding after the World War II, with the education system in which it was affected, and in the context of the “Eichler Houses” built by Joseph Eichler in California which was an example of the modern architecture and housing concept, which emerged in America and made a great impression.

Emerging as a result of Bauhaus and affecting the whole world; Modernism, which has made a big impact on life, habits, art and sociology, has taken on the role of being the main source of many fundamental changes, especially in architecture. Developments in materials and technology have emerged as a result of the shaping of people’s living spaces in the interior and exterior spaces.

In addition to this, as a result of Modernism; Bauhaus, from education to art, has laid the groundwork for both the shaping of the design concept and the reshaping of the world with the architects it has trained.

In this context, the aim, scope, and method of the thesis are defined in the first part of the study. The example structures which are planned to be studied on were selected as a result of the literature review.

In the second part of the thesis, the concept of modernism is examined. In this section, the concept is not discussed only literally but its emergence in terms of the architectural profession, its development process has been evaluated, and its examples in the world and Turkish literature have also been included in the study.

In the third part of the thesis, the concept of Bauhaus is examined. The concept of Bauhaus was reinforced with the architects who grew up in the period and the buildings they designed, the training given in the Bauhaus school, workshops, and the concept of modernism; in this way the expression was tried to be supported.

In this section, the subject is supported by the architectural design processes that reveal the design concept of Eichler Houses, chosen as the building example to be explained in the last part of the thesis, and other examples built in the USA.

In the fourth part of the thesis, the narrative was first started by talking about the city and settlement concept in America. Because the effects of modernism were evaluated in this period not only in the context of urbanization or in the shell structures of the buildings, but also in the interior and exterior setting as a whole.

This is the region where the first examples of Bauhaus school and the modernism built in America. “Eichler Houses” built by Joseph Eichler in California are the best examples of modern building understanding. These building designs, which carry the effects of modernism as a whole, were designed in different square meters and became the source of inspiration for many buildings built after them.

In the conclusion and suggestion section, an evaluation of this study was made.

GİRİŞ

Yaşam, yaşamak, barınmak, mekan, mekanı organize etmek gibi pek çok kavram birbiri ile ilişkili ve ayrı düşünülemez niteliktedir. İnsanlığın varoluşu ile mekan kavramı ortaya çıkmakta ve içerisinde yaşayan bireylerle mekan olgusu anlam kazanmaktadır. İnsanlar ilk barınma yerleri olan doğadan/ mağara yaşamından günümüze kadar daha iyisini bulmak, daha iyisinde yaşamak için çalışmıştır ve yeni arayışlara girmiştir.

Toplumsal gelişmeler, siyasi olaylar, teknolojik yenilikler vb. pek çok nedenden ötürü dünya üzerinde değişimler yaşanmıştır. Yaşanılan tüm değişimler sadece içerisinde bulunduğu toplumu değil bir çok farklı yol ve yöntemle diğer toplumları da etkilemiştir. Ayrıca bu değişimler sadece toplumlarda tek bir iş veya sanat alanlarında değil, her türlü konuda da etkisini göstermiştir.

Literatür taraması yapıldığı zaman Toplumsal olarak yaşanan bu değişimlerin belki de en etkili olanlarından biri olarak “Modernizm” kavramı karşımıza çıkmaktadır. Bauhaus okulu ile mimarlık alanında ses getiren yenilenmelere ev sahipliği yapan bu süreç Ülkemizden, Amerika ya kadar bir çok toplumda benzer yorumların yapılarak konut örneklerinin ortaya konmasına neden olmuştur. Tarih mal olmuş eğitimciler tarafından verilen eğitimler ürün tasarımı, kaba yapıya kadar mimarlık disiplini dönüm noktası olarak tanımlanan ürünler ortaya konmasını sağlamıştır.

Mimari örnekler açısından modernizm akımı değerlendirildiği zaman yapıların taşınması gereken geniş pencere açıklıkları, okunabilir düşey strüktürel elemanlar, mekanlar arası sürekliliğin sağlanması, doğa ve iç mekan arasında bütünlüğü koparmamak için tasarımda sürekliliğin sağlanması gibi başlıklar sıralanabilir.

Bu örneklemelerin en yalın hali ile uygulanmış olan örneği olarak Eichler evleri karşımıza çıkmaktadır. Günümüz de de pek çok tasarımcının gözdesi olan bu yapılar Amerika’ da tamamı ile modernizm in çizgilerini taşıyarak tasarlanmıştır. İç mekanda kullanılan minimalist mobilyalarından, çekirdeği oluşturan atrium alanına, geniş pencere açıklıklarından, malzemenin yalın hainin okunabilir olmasına kadar modern mimariye olan bağlılığını ortaya koyan bu konutlar günümüzde de popülerliğini korumakta ve pek çok tasarımcıya ilham kaynağı olmaktadır.

1.1. Tezin Amacı

Mekan kavramı insanın var oluşu ile birlikte söz konusu olmanın yanı sıra, tarihsel süreçte anlamı aynı kalmış olmasına karşılık farklı tasarımcıların dönemsel etkilerin de getirisi ile göstermiş olduğu yaklaşımlarla şekil değiştirmiştir.

Dünya üzerinde ciddi etkiler bırakan sanat akımları mimariden müziğe, resimden heykel' e farklı alanları etkisi altına almıştır. Bu bağlamda mekan kavramı kadar, mekanı şekillendiren tüm öğeler tasarımcıların yorumları ile kullanıcının hizmetine sunulmuştur.

Özellikle mimari açıdan günümüzde de etkileri devam eden modernizm akımı dünya da devrim niteliğinde değerlendirilen yapıların tasarlanması ve inşa edilmesine sebep olmuştur. Ortaya çıkış nedeni, etkilendiği akımlar ve günümüze kadar olan süreçte birçok farklı akademik yaklaşım ve yorum olmasına karşılık sanayi devriminin ve sonrasında ki yılların bu akımın gelişmesi ve dünya üzerinde etkilerinin yayılmasının ciddi etkileri olduğu bilinmektedir.

Modernizm le birlikte, eğitimde ve uygulamada devrim niteliğinde değerlendirilen Bauhaus okulları, bu getirilerin değerlendirilmesi ve günümüz modernizm kavramının gelişmesine zemin hazırlamıştır. Bu gelişmeler eşliğinde öncelikle Bauhaus sanat okulu, gelişimi ve eğitim modelleri tez de incelenmiştir. Bauhaus sanat okulunda yetişen mimarlar ve verilen eğitim doğrultusunda dünya üzerinde gelişim gösteren mimari eserlerin devamında Amerika da kentleşmenin şekillenmesi ve “Eichler Evleri” nin tasarım sürecinin gelişmesi irdelenmiştir.

Eichler evleri araştırılırken ilk olarak Amerika da yerleşim ve kentleşme kavramları incelenmiştir. Daha sonra modernizm' in ve Bauhaus' un etkisiyle Amerika' da inşa edilmeye başlanılan mimari değerlendirilmiştir. Tasarım mantığı, fiziksel özellikleri, malzeme, renk gibi niteliksel özellikleri ile yapılar plan şeması ve mekan görselleri üzerinden değerlendirilmiştir.

1.2. Tez Çalışmasının Kapsamı

Tez konusu ile ilgili olarak öncelikle literatür taraması gerçekleştirilmiş ve konunun netleşmesi konusunda içeriğe dair bir strüktür oluşturulmuştur. İçerik konusu detaylandırılırken literatür taramasından faydalanılmıştır. Modernizm ve Bauhaus kavramları ile ilgili literatür taramasında yazılı kaynaklar ve internet araştırması yol gösterici olmuştur.

İnsanlığın var oluşu ile ortaya çıkan ve anlaşılan konut kavramı bu tezin içeriğini oluşturmasının yanı sıra esas önemli olan konu olarak modernizmin hayatımıza girmesiyle yaşam tarzlarının değişmesi ve şekillenmesi konusunu oluşturmaktadır. Özellikle bauhaus okulu ile tasarımcıların kendi tarzlarını ortaya koyabilmeleri, tasarımı her açıdan ele alıp değerlendirebilmeleri ve tasarım fikrinin tüm dünyaya yayılmasında önemli rol oynamaları ile yaşam standartlarının değişmiştir ve tasarım herkes için fikri benimsenmiştir.

Çalışma kapsamında konut kavramının ele alınması yanı sıra özellikle Amerika da yol gösterici ve farklı bir bakış açısı ile tasarlanmış olan E1chler evlerinin tasarımcısı ve tasarım bakış açısı plan şemaları üzerinden değerlendirilmeye çalışılmıştır.

1.3. Tez Çalışmasının Yöntemi

Araştırma kapsamında izlenen yöntem, öncelikli olarak konuya bağlı genel bir bakış doğrultusunda tüm yayınların gözden geçirilerek süzgeçte geçirilmesi.

Tezin strüktürü bağlamında oluşturulan konu başlıkları doğrultusunda yapılan literatür taraması sonucu ulaşılan tüm süreli ve süresiz yayınlar, internet kaynakları, akademik anlamda gerçekleştirilmiş olan deneysel çalışmalar dahil olmak üzere inceleme yapılmıştır. Anahtar kelimeler sayesinde gerçekleştirilen filtrelemeler doğrultusunda elde edilen veriler ile bulgular değerlendirilerek çalışma tamamlanmıştır.

Araştırmanın kapsadığı alan genelden özele doğru ilerleyerek incelenmiştir. Öncelikli olarak başlığın içerdiği “Bauhaus Dönemi” ve “Modernizm” kavramı netleştirilip açıklanmaya çalışılmıştır, daha sonra çalışmanın yine başlığında yer alan “Eichler Evleri” nin Amerika da oluşum esasları, dönemsel etkilerin getirisi ile nasıl tasarlandığı, nasıl şekillendiği ve nasıl inşa edildiği gibi hususlar göz önünde bulundurularak açıklanmaya çalışılmış ve sonuca bağlanmıştır.

2. BÖLÜM

MODERNİZM

Genel ifadesi ile toplumun refaha kavuşma süreci olarak tanımlanan bu akım, resimden, heykel’ e, mimariden edebiyata birçok alanda ortaya çıkmış ve etkisini göstermiştir. 16. Yüzyıl itibari ile Avrupa da dini etkilerin artması ve kilisenin birçok alanda ciddi söz sahibi olarak toplum üzerine baskılar kurması ile hümanistik bakış açısı ortaya çıkmıştır. Bu gelişmelerin devamında süre gelen savaşlar ve politik gelişmeler özellikle sanatçıları bakış açılarında ciddi değişiklikler oluşmasına neden olmuştur. Hümanizm’ in ortaya çıkmasının temellerini oluşturan bu nedenler akılcılık, özgürlük gibi kavramların sanatçıların eserlerine yansımalarının temelini oluşturmuştur.

2.1. Modernizm’ in Tarihi ve Etkileri

Literatür taramaları ve tarih okumaları insanlığın toplumsal gelişim süreçlerinde tüketimden, üretime, sınıflaşmasından, bölünmesine kadar pek çok bilgi barındıran en iyi araştırma yöntemlerinden biridir. Bu yöntem, Henry Lewis Morgan ve Friedrich Engels’ in “tarihte yaşanan gelişmelerin ve sosyokültürel değişimlerin önemli bir kısmının ekonomik nedenlere dayanması” gibi indirgemeci bir varsayımdan hareket etmesine rağmen günümüzde en çok kabul gören yaklaşımdır (Özdemirci, 2011). Yapılan tarih araştırmaları ve okumalar göstermektedir ki oldukça radikal bir değişim süreci için ortaya çıkan Modernizm süreci toplumsal yapılaşmada mevcut düzende ciddi bir değişim oluşturmak amacı taşımıştır.

Modern kelimesi köken olarak Latince “modernus’ tan” gelen ve usulüne uygun, adabına uygun anlamı taşıyan bir kelimedir. Ölçü anlamına gelen modus kelimesinden türeyen bu sözcük Fransızca da şimdiki zamana ait olan anlamı taşımaktadır. Modernizm kavramı sanattan felsefeye, siyasetten sosyolojiye, edebiyattan mimariye birçok alanda ideolojik değişimlere sebep olmuştur.

Sosyal bilimler paradigması ile ele alındığında modernizm, aydınlanma çağı ile gelen zihinsel dönüşümün ortaya çıkardığı ideoloji ve yaşam biçimi; hümanizm, sekülerizm ve demokrasi üzerine kurulu, egemenliği insana özgüleştirilen, kurtuluşu dinde değil bilimde arayan, insan – biçimci ve insan – merkezci dünya görüşüdür (Demir, 1997).

Modernizm, bir dinamizmi, değişimi, dönüşümü, savaşımı içermektedir; aydınlanmış bireylerin ilişki ve örgütlenmelerinin kurumlaştırdığı ussal bir dünya düzenini esas almaktadır. Böylelikle, modernizm kavramı, 18. Yüzyılda Aydınlanma' yla birlikte Batı' da endüstriyel devletin gelişimine bağlı olarak ilerlemenin, ekonomik ve idari rasyonalizasyonun ve sosyal dünyanın farklılaşmasının vuku bulduğu bir durum' u ifade etmektedir (Sarıbay, 2001).

Modernizm' i temel özellikleri açısından şu şekilde sıralamak doğru olacaktır (Erdemir, 2006); (Zeka, 1994); (Çiğdem, 1997).

- Modernizm rasyoneldir, pozitivisttir. Akıl tek bilgi kaynağıdır. Akıl dışında bilimsel olarak denenemeyecek, eleştirilemeyecek ve ispat edilemeyecek bir otorite yoktur.

- Modernizm evrenseldir. Dünya bir şato gibidir ve bize düşen bu şatoyu keşfetmektir. Bu şatonun kurallarını öğrenmek gerekir ve kurallar değiştirilemez niteliktedir. Bu nedenle her konunun en iyi, en doğru tek açıklaması vardır ve her problemin tek doğru çözüm yolu bulunmaktadır. İnsanın görevi bu doğru yolu bulmaktır.

- Modernizm ilerlemecidir. İnsan bilgiyi, kendi başına bir gerçekliği olmayan doğaya hakim olmak amacıyla kullanır. En gelişmiş toplumlar, doğaya en fazla hükmeden, doğadan en fazla yararlanan toplumlardır. Bu, teknolojinin her alanda en üst düzeyde kullanımıyla, sanayileşmeyle mümkündür. İnsanlık üretme ve tüketme yarışı içerisinde. En çok üreten ve tüketen, hatta artık en çok tüketen toplumlar en öndedir.

- Modernizm homojenleştiricidir. Akılcılığın sonucu olan bu özellik sonucu, bütün insanlar için sadece iyi bir yaşam tarzı olması düşüncesi vardır. Bu nedenle alt költürlere ihtiyaç olmadığı, çünkü alt költürlerin insanların yaşam tarzlarını iyileştirmeyeceği, onların sorunlarını çözmeyeceği düşünülmektedir. Tek tip beslenme, tek tip eğlence, tek tip giyinme düşüncesi hakimdir ve bunun getiri olarak yaşam tek tip olmalıdır.

- Modernizm deterministtir. Bu anlayışta tesadüf diye bir mantık yoktur. Yapılacaklar ve yapılmaması gerekenler, yapılan her şeyin nedeni, yapılanların ve yapılacakların sonuçları, her şey bellidir. İnsanların bilime uygun davranması gerekmektedir.

Çünkü yalnız bırakıldıkları durumlarda yanlış hareketler yapacakları, topluma uygun davranmayacakları düşünülmektedir. Bu nedenle bürokrasiye uygun bir yapılanma yöntemine gidilmiştir.

- Modernizm sekülerdir. Din insanların kendi inanışları doğrultusunda şekillenir. Yaratıcı tarafından dünya yaratılmıştır ve insanların düşünme yetisi ile doğruyu bularak, dünyayı yönetecekleri düşüncesi hakimdir.

- Modernizm sistematiktir. Topluluk / toplumların doğru ve sistemli bir şekilde yönetilebilmesi için, düzeni kuran kurumların, sistemi devam ettirebilmesi adına sistemin bekası doğrultusunda ilerlemeleri gerekir. Bu bakış açısında sistemi oluşturan ve kuran her unsur, sisteme sağladığı katkı oranında değerli kabul edilir.

- Modernizm, amaçlı bir düşüncedir. Modernizm insanlık için büyük projeleri olan bir sistem olarak düşünülmektedir. Bu sistem içerisinde oluşturulan, oluşturulmakta olan büyük projelerle eşitlik, adalet, insan hakları, özgürlük, mutluluk gibi hedeflere ulaşılacağı düşünülmektedir. Bu nedenle oluşturulan / oluşturulacak olan tüm kurum ve kuruluşlar bu düşünceye hizmet etmektedir.

Modernizm kavramı incelendiği zaman temelde dayandığı / dayandırıldığı ideoloji açısından geleneksel sanatlar, edebiyat, günlük yaşam dengesi ve toplumsal kuruluşlar bağlamında süregelen geleneklerin artık zamanının doldurması sonucu bir kenara bırakılarak yeni bir kültürel bakış açısı icat edilmesi sürecidir (Akça, 2005).

Bu nedenle modernite; entelektüel, kültürel ve estetik bir dönüşümün sonucu, yani hayatın her alanında ciddi bir dönüşüm öncüsü olmuştur. Modern dönemde akıl, sadece teknolojik ilerlemenin yönünü tayin eden değil, aynı zamanda insan ve nesne özelinde yönetimi de elinde bulunduran bir araç olma durumuna gelmiştir (Görmez, 1997).

2.2. Modernizm’ in Mimarlık Mesleğine Getirileri

Modernizm’ in doğuşu ile ilgili birçok yorum ve farklı görüşün bulunmasına karşılık, literatür taraması gerçekleştirildiğin de modernleşmenin bazı tarihçiler tarafından 15. Yüzyıl da Hümanizmle, bazı tarihçiler tarafından Rönesans ile, bazı tarihçiler tarafından da Endüstri dönemi ile ortaya çıktığı iddialarının savunulduğu

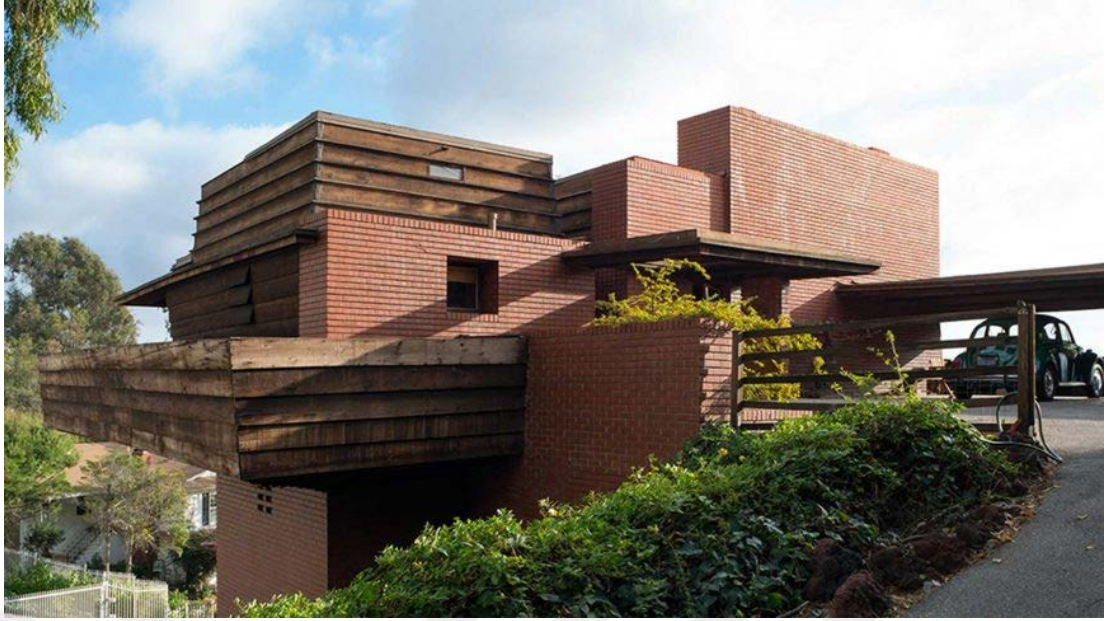
görülmektedir. Mimarlıkta modernizmin temelleri ise, aydınlanma çağı ve teknik gelişmelerin başlangıcı olan 18. Yüzyıl ortalarına dayanmaktadır. Endüstri Devriminin içerdiği teknik, sosyal ve kültürel değişimlerle birlikte ortaya çıktığı kabul edilmektedir (Birol, 2006).

Aslanoğlu ise (1988) modernizm’ i dünya da Ortaçağ sonrasındaki mimari gelişmelerin tümünü mimarlıkta modernizm olarak değerlendirmektedir.

Colquhoun (2002) Modern Mimarlığı; birden fazla anlama gelen, yoruma açık bir terim olarak tanımlamaktadır. Kırcı (2013) bu tanımları biraz daha genişleterek Modern mimarlıkla ilgili; “Sadece makine stili seri üretim mimarlık olarak değil; geniş, bütüncül, akışkan, parçalı, net ve geometrik eğilimli bir biçimleniş, biçimsel-toplumsal- teknik ilkelerden oluşan bir yaklaşım” tanımını kullanmaktadır. Aslanoğlu (1988) ise daha geniş bir çerçeveden bakarak modern mimarlığı; “Geçmişini tümüyle reddedip her şeyi çağın gerçeklerine uygun çağdaş bir biçimde yeniden düzenlemeyi, mimarlık ve kent sorunlarına evrensel çözümler bulmayı ifade eden bir şekillenıştır”, olarak tanımlamaktadır.

Modern mimarlık, tarihsel biçimlerin egemenliğinden arınmış, yeni yapı malzemeleri ile yapım tekniklerinin geliştiği, çağdaş ve yalın, yeni bir mimari anlayış olarak ortaya çıkmış, 20. Yüzyıldaki I. ve II. Dünya savaşları, Rusya’ daki devrim, bilim ve sanattaki değişimler paralelinde, zaman ve mekan kavramları ile birlikte gelişim göstermiştir. I. Dünya savaşı sonunda “ gelecek için bina” yapmak ana fikri doğrultusunda yeni bir biçimlenme sürecine girilmesinden dolayı modern mimarlık, 1922 – 1923 yılları arasında en güçlü ve yaygın dönemini yaşamıştır (Yaldız, Sayar, 2016).

Bu dönemde özellikle F. L. Wright mimarlığı, yapıları dikkat çekmenin yanı sıra, yapılarda rasyonalist, kübist, organik biçimler ve mekânsal yaklaşımların yeniden yorumlanmasının getirisi olarak mekanlar arasındaki kurgu bütünlüğü dikkat çekmektedir.

Görsel 1: Frank L. Wright tasarımı

Özellikle mekan kurgusu ve rasyonalist yaklaşımlar nedeni ile mimaride bir dönüm noktası olarak kabul edilen bu yaklaşım 1900 – 1970 yılları arasında etkisini göstermiştir ve bu süreçte ortaya konulan her mimari ürün modern mimarlık kapsamında ele alınmıştır. Gelişen ve değişen tasarım anlayışı ile birlikte malzeme ve üretim teknolojilerinde de gelişmeler dikkat çekmektedir. Öyle ki bu gelişmeler ışığında toplumun 20. Yüzyıl estetik bakış açısının değiştiği yapıların tercih edilir olmasından da söylenebilmektedir.

Görsel 2: Frank L. Wright, Emil Bach Evi İç Mekan Görseli

Gerçekleştirilen mimari tasarımlarda artık betonarme, cam ve çelik kullanımı bu dönemde hakim olmaktadır. Basit ve geometrik formların kullanılması, kübik formların ve geometrik şekillerin ön plana çıkması (Bozdoğan, 2015), geniş cam yüzeyler, iç ve dış mekan arasındaki görsel bağ kurma hedefi, dışarıdan belirgin olmayan taşıyıcı sistem, beyaz ya da tek renk cephe kullanımı (Ötkünç, 2015) ve daha da önemlisi bezemenin, stilistik motiflerin, geleneksel çatıların ve süsleme detaylarının bulunmayışı, şeklinde ifade edilmektedir (Yaldız, Sayar, 2016).

Modern mimarinin en belirgin özellikleri olarak;

Temiz çizgiler ve geometrik formlar; Modern mimarinin en belirgin özelliklerinden bir tanesi birbirine 90 derecelik açılarla konumlandırılmış olan yatay ve dikey çizgiler olarak karşımıza çıkmaktadır. İyi tanımlanmış olan geometrik formlar; silindirleri, dikdörtgenler ve kübik formlar en tanımlayıcı ve belirgin şekiller olarak kullanılmaktadır.

Minimalist Tasarım; bu tasarım anlayışına göre cephe tasarımında gereksiz olan tüm süslemeler çıkarılır, yapıyı süsleyen tek eleman olarak kendisi değerlendirilmektedir. Malzeme seçimine ve alanın, çevrenin etkin kullanımına önem verilir.

Geniş çatı çıkıntılar ve Yatay Tasarım; Modern yapılarda geniş çatı terasları ve çatı bahçeleri kullanımı tercih edilmektedir. Böylece kütleye vurgu yapılmaktadır.

Büyük cam duvarlar ve Bant pencereler; İç mekana bol miktarda doğal ışığın girmesini sağlayan geniş pencereler yerleştirilir, hatta tasarımı bütünleyecek şekilde cam duvarlar kullanılır. Yatay çizgiler şeklinde yerleştirilen “bant pencereler” modern mimarinin karakteristik özelliklerinden bir tanesidir.

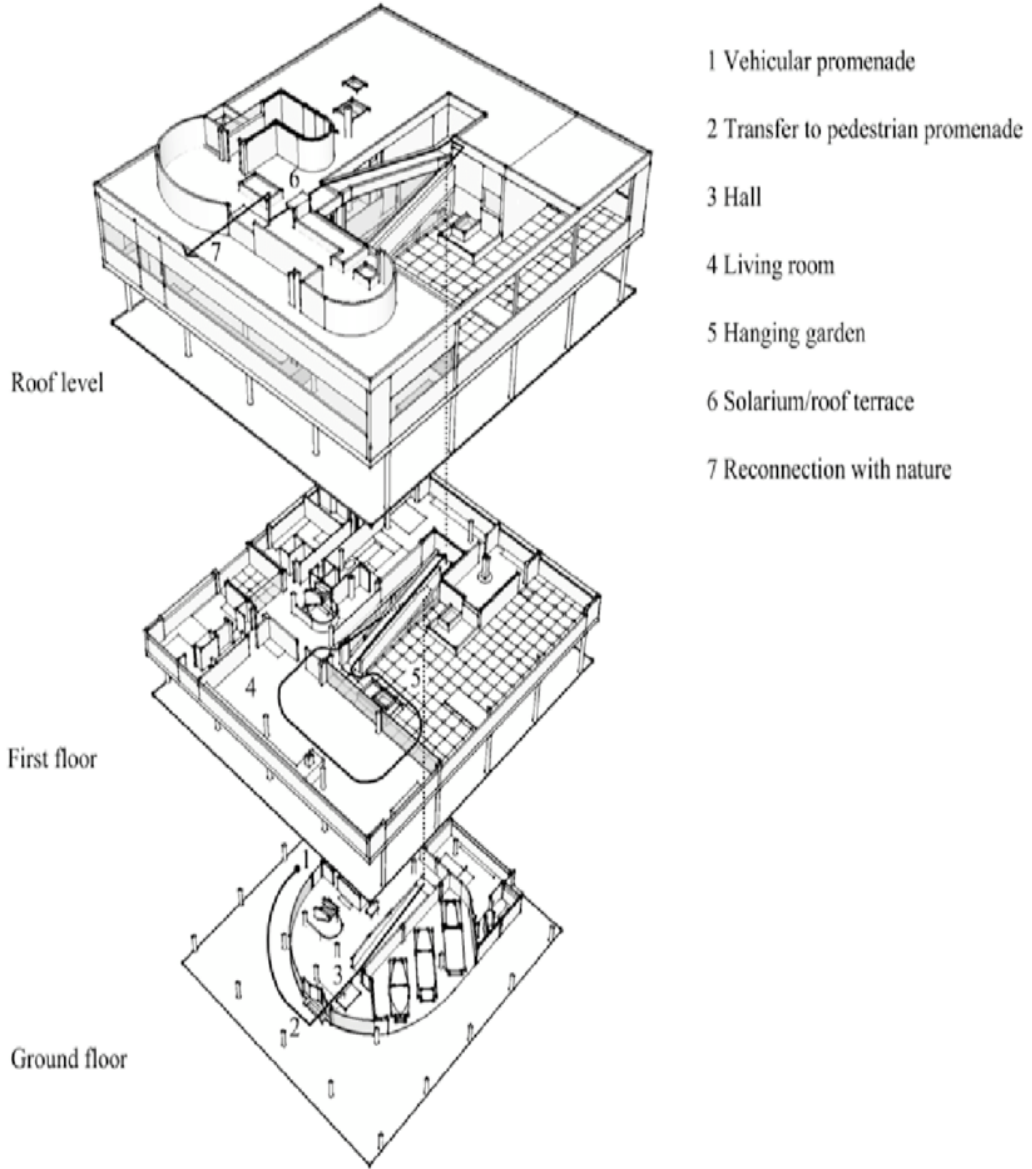
Serbest kullanımlı Açık kat planları; Mekanlar birbirinden duvarlar ile ayrılarak bölümlenmezler. Bunun yerine mutfak ve yemek yeme, oturma odası olarak tanımlanan yaşam alanları birbirine akar nitelikte geniş ve ferah bir şekilde tasarlanır.

Modern malzeme ve tekniklerin kullanımı; Modern mimarinin ve teknolojinin bir getirisi olarak çelik, beton, demir ve cam malzeme kullanımı tercih edilir. Çelik kolonlar, brüt beton bloklar, lekeli beton zeminler, kolonsuz alanlar ve radyant ısıtma sistemleri modern mimarinin getiri olarak kullanılmaktadır.

Geleneksel Malzemenin Yenilikçi kullanımı; Ahşap, tuğla ve taş gibi geleneksel yapı malzemeleri, doğal güzelliklerini sergileyen basit yollarla yenilikçi kullanıma sahiptir.

Doğal çevre ile İlişki; Binaların kendisini çevreleyen doğal peyzajla ilişkisi önemlidir. İç mekan ve dış mekan ayrı ayrı düşünülemez. Bu nedenle modern yapılar, iç mekanların doğal çevreyi en iyi şekilde tamamlayacağı şekilde tasarlanır.

Asimetrik Kompozisyonlar; modern yapı tasarımları, net okunur, temiz bir plan yapısına sahiptirler. Gereksiz süslemeler kullanılmaz. Ancak tasarımın bütünü büyük geometrik şekillerden elde edilen asimetrik kompozisyonlar oluşturur.

Görsel 3: Modern mimarlık tasarımlarından Villa Savoye

Günümüzde modern mimarlık kavramı güncel bir gerçeklikten çok tarihsel bir süreç içerisinde benimsenmiş, dönemsel gerçeklikleri anlatan ve bu amaçla kullanılan bir kelime olarak karşımıza çıkmaktadır. Estetik, etik ve teknik parametre kavramları bu akım özelinde ele alınan 3 ana kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kavramlar bağlamında ortaya çıkan en belirgin özellik ise “ çağa karşı duyulan sorumluluk” şeklinde bir önerme ile nitelendirilmektedir (Özyalvaç, 2013).

2.3. Dünya da Modern Mimarlık Örnekleri

Modern mimari bir başka söylemle Eklektisist mimarlığa karşı duruş olarak tanımlanmaktadır. 1910 ve 1980 yılları arasında inşa edilen her eser Modern Mimarlık ürünleri olarak tanımlanmaktadır. Genel anlamda bu eserler incelendiği zaman üslupsal olarak farklılıklar dikkati çekmekle birlikte, tarihsel süreçte o güne kadar verilen eserlere karşı duruşları ile de ortak yönleri bulunduğu konusunu ortaya koymaktadırlar. Modern mimarlık akımının batı uygarlığının bir ürünü olarak nitelenmesi demokratik devrim ve endüstri devriminin bir getirisi olarak görülmektedir.

Dünya üzerinde dönemin önemli tasarımcıları olarak Louis Sullivan, Victor Horta, Frank L. Wright, Staatliches Bauhaus, Ludwig Mies Van der Rohe, Le Corbusier ve Walter Gropius kabul edilmektedir.

Temelde 18. Yüzyılın sonlarında ortaya çıkan demir köprüler modern mimarlığın ilk otantik örnekleri olarak değerlendirilse de, 1851 yılında Londra sergisinde sergilenen Paxton' un Crystal Palace yaklaşık olarak 70 bin metre karelik bir alanı kapsayan demir ve camın muhteşem uyumunun gösterildiği bir teşhir sergisi olarak mimarlık tarihinde yerini almıştır.

Görsel 4: Crystal Palace

Modern mimari ile ilgili Louis Sullivan “Formun İşlevi Takip etmesi gerektiği” düşüncesini savunmuştur. Sullivan’ a göre; “Herşeyi yöneten kuraldır, organik ya da inorganik, her fiziksel ve metafiziksel şeyi, insana dair ve insan üstü olan her şey zihnin, kalbin ve ruhun tüm dışavurumlarını ki yaşam onun ifadesiyle kendini bulsun: Form işlevi izler, kural budur.”

Bu bakış açısı ile 1893 yılında Chicago Dünya Fuarı için tasarladığı binalar ile Chicago da ilk çelik çerçeveli ofis binası tasarımlarını gerçekleştirmiştir.

Görsel 5: Louis Sullivan tasarımı çelik çerçeveli bina

Dünya da yaşanan bu gelişmelere karşılık Türkiye de modern mimarlığın 1930 yılında oluşmaya başlanıldığı söylenebilir (Batur, 2006). Eyüce ise Modern Mimarlığın Ülkemize giriş sürecini Ernst Egli’ nin gelişinin esas alındığını ve bunun 1927 yılına tekabül ettiğini kabul etmektedir.

Türkiye’ de 1930’ lu yılların modern mimarlık uygulamaları incelendiğinde, modernist eğitimin getirisi olan eğitimin / eğitim modellerinin gerektiği şekilde uygulanamadığı görülmektedir. Yeni malzeme ve yapım yöntemlerinin vermiş olduğu imkanlar doğrultusunda elde edilebilecek yeni mekan şekillenme / düzenlerinin araştırılıp, geliştirilmesi söz konusu olamamıştır.

Modern mimarlık Türkiye’ye bir mimarlık düşüncesi olmaktan öte, çok kısa bir süre içinde yeni biçimlenme özellikleri repertuarına dönüşmüştür. Aslında buna pek şaşmamak gerekir. 1932’de New York Modern Sanatlar Müzesi’ndeki serginin ve bu vesile ile Henry-Russell Hitchcock ve Philip Johnson tarafından hazırlanan kitabın başlığı “Uluslararası Stil” (International Style) idi. (Hitchcock v.d., 1966)

Yani stil olma hali her zaman gündemde idi. Kutunun parçalanması ya da bağımsız ve sınırsız geometrik özelliklerde yüzeylerin bir araya gelmesi ile oluşabilecek mimari çözümlere ulaşılması söz konusu olmamıştır. Çözüm önerilerinde parçalanamayan kutuların zaman zaman pencere boşluklarının değişime uğratıldığı, yönlerinin değiştirildiği, köşelerinin yuvarlatıldığı, bir başka anlatımla yapı biçimlenme yaklaşımlarında çözüm arayışlarını modernin kendini sürekli yenileme ihtiyacı ile açıklamak gerekir (Eyüce, 2011) .

3. BÖLÜM

BAUHAUS DÖNEMİ

19.yüzyılın ikinci yarısından başlayan endüstri dönemi/endüstrileşme süreci ile Avrupa’ da yaşanan toplumsal ve ekonomik değişimler sonucu sadece Avrupa ülkelerinde değil Almanya’ da da bir çok alanda yenilenmeler meydana gelmiştir. Almanya’ daki endüstrileşme sürecinin diğer ülkelerden daha geç başlamasına rağmen 1871 yılı itibari ile bu değişim hız kazanmaya başlamıştır. Bu değişimin bir getirisi olarak 1919 yılında Bauhaus düşüncesinin temelleri atılmıştır.

Kahve fincanından, kent yapısına kadar her ‘şey’ in (nesne) biçiminin ve bu biçime hayat veren düşünsel alt yapının yaratıldığı ve düşünüldüğü Bauhaus’ un bünyesinde döneminin ünlü sanatçıları, sanat eğitimcileri ve tasarımcıları tarafından toplanılarak eğitimler verilen “uygulamalı sanat okulu”, “sanat kültürü” merkezi olarak adlandırılan “Bauhaus okulu” da bu sürecin temeli olarak hayata geçirilmiştir.

3.1. Modernizm ve Bauhaus

Modern mimarinin yalnızca bir üslup değil, yapılı çevre sorunlarına cevap veren yöntemler üretmesi için girişimler 1928’ de bir araya gelen CIAM¹ (Congres Internationaux d’Architecture Moderne) La Sarraz Bildirisi’ yle belirginleşir (Sezer, 2019). Mimarının “temel kavramlarına ve topluma karşı mesleki sorumluluklarına” işaret eden kongrede, ayrıca modernist akımın ekonomik verimlilik ilkesi üzerinden hareket ederek rasyonel ve standartlaşmış yöntemlerle hızlı üretim sürecine taşınması da tartışılır. Bu tartışmaların ilerlemesi ile 1929 yılında Frankfurt’ ta tekrar bir araya gelen grup “minimum yaşam alanı” konseptini ortaya koyar. Bunun en büyük nedeni ise daha ucuz, hızlı üretilebilir, fonksiyonel ve akılcı mekanlar üretmektir. Bu karar eşliğinde 1930 yılı itibari ile modern mimarlığın yaygınlaşması ve evrensel bir hal alması durumu ortaya çıkmıştır.

¹ Congrès internationaux d’architecture moderne (CIAM) veya Uluslararası Modern Mimarlık Kongreleri, 1928’de kurulan ve 1959’da dağılan, zamanın en önde gelen mimarları tarafından Avrupa çapında düzenlenen bir dizi etkinlik. Modern hareketin mimarının tüm ana alanlarına odaklanan ilkelerini yaymak amacıyla (peyzaj gibi, şehircilik, endüstriyel tasarım ve diğerleri) düzenlenen ve 28 Avrupalı mimar tarafından kurulan komitedir.

Alınan bu kararların yaygın bir hale gelmesi, öğretilmesi konusunda Bauhasu okulunun büyük bir rolü vardır. 1919 yılında Weimar da eğitime başlamasından 1933 yılında Berlin’ de kapanmasına kadar olan süreçte sanat, tasarım ve mimarlık alanında vermiş olduğu teorik ve pratik eğitim modeli ile deneyselliğe dayanan öğretim programı sayesinde öğrencisinden, mimarına kadar bu süreçte yer alan bireylerin estetik ve üretkenlik kültürlerine sahip olmalarına ortam hazırlamıştır.

3.2. Bauhaus Stilinin Doğuşu

19. yüzyıl ortalarında Fransa’ da ortaya çıkan Modernizm akımı yeni bir kültür yaratılması gerekliliğini savunmuştur. Modernizm sanattan, mimariye birçok alanı etkilemiştir. Genel anlamıyla modernizm her şeyin sorgulanması anlamını taşır. Sorgulanan her olgu daha yenisi ve daha iyisi ile değiştirilebilmektedir. Modernizmin yeni bir yaratıcı akım olarak kabul edilmeye başlandığı 20.yüzyıl başlarında bu akım önderliğinde farklı oluşumlarda gerçekleşmiştir. Bunlardan en önemlisi Bauhaus Stili’ dir.

1890’ lar dan Birinci Dünya savaşına kadar olan dönemde Almanya, politik, ekonomik, kültürel ve sosyal alanlarda çok çabuk değişen ve modernleşen bir kitle olarak mimarlık tarihinde kendi metodlarını sorgulayan nadir bir örnek sunmaktadır. Özellikle 1890’ lı yılların ortalarında başlayan ekonomik kalkınma sonucunda, birçok sanatçı ve mimarın, bütün Almanya kapsamında etkisi olan, sanatsal ve sosyal reform programlarına katıldıkları görülmektedir (Maciuka, 2008). 1907 ‘ de Herman Muthesius’ un önderliğinde zamanın önemli mimarları, yazarları, sanatçıları ve iş adamları Alman İş Adamları derneği Deutscher Werkbund’ u kurmuşlardır (Bingöl 1985). Dönemi inceleyen Maciuka, Wingler, Droste, Bingöl gibi pek çok yazara göre, 1907 yılında kurulan ve birçok ileri görüşlü zanaatkar, mimar, sanatçı, imalatçı, kültürel eleştirici ve bürokratin cemiyeti Deutscher Werkbund çoğunlukla milli ve ilerici sanatsal güçlerin birleştiği, 1919 yılında Walter Gropius’ un Weimar’ da kuracağı Bauhaus’ un temellerini atan bir kurum olarak görülür (Ozan, 2009). 1918 yılında mevcut Alman hanedanlığının yıkılması ile birlikte, halk toparlanmaya başlamış 1919 yılında kadınlarında söz sahibi olduğu bir seçim süreci ile demokratik bir Cumhuriyet kurulmuştur.

Monarşinin yıkılması ve bütün kurulu düzenin değişmesi sonucunda toplumda yeni arayışlar başlaması, yeni öneriler getirmeye çalışan fikirlerin oluşmasına sebep olmaktaydı. Bu geçiş sürecini ve ortaya çıkan fikrin doğuşunu Elvan Ekren Bauhaus döneminin bu temellerle oluştuğunu söyleyerek tanımlamaktadır (Ekren, s.31).

Tunalı (2002) ise Bauhaus ile ilgili; 1919 yılında kurulan bauhaus' un düşünsel olarak ortaya çıkışı 19.yüzyılın ortalarında İngiltere' de görülen Arts and Crafts (Sanatlar ve el İşçiliği) – İngiltere' de başlayan büyük endüstrinin seri üretimle ürettiği cam, madeni eşya, mobilya vb. uygulamalara karşı, yeni bir anlayışın öncülüğünü üstlenen – hareketine dek uzanmaktadır. Bu hareketin kurucuları olan Henry Cole, William Morris ve John Ruskin' e göre, sanatın bir tasarımsal etkinlik olduğu savunulmaktadır ve yüzyılın sonlarına doğru özellikle İngiltere' de New Art, Fransa' da Art Nouveau ve Almanya' da Jugendstil olarak anılmaktadır (Tunalı, 2002). Olarak bahsetmektedir.

Mimar Ludwig Mies Van der Rohe, Yöneticiliğini yaptığı Bauhaus ile ilgili şu açıklamayı yapmaktadır; “Bauhaus bir fikirdi, ben ona inanıyorum ki, Bauhaus' un bütün dünyada uyandırdığı geniş yankı onun bir fikir olma gerçeğinde yatmaktadır. Böyle bir etkiye ve üne, ne organizasyonla ne de propaganda ile ulaşılabilir. Yalnız bir fikrin bu kadar kuvveti vardır ki, böyle geniş yankılar uyandırabilir” (Bingöl, s.26).

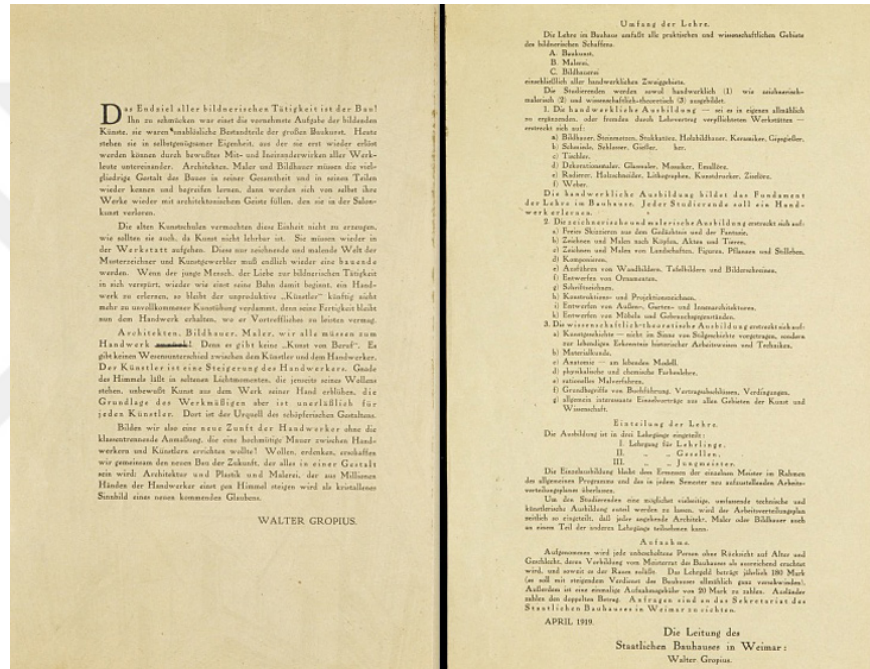
3.3. Bauhaus Sanat Okulu ve Eğitimi

Bauhaus sanat okulu 1919 yılında Walter Gropius tarafından kurulmuş bir sanat / tasarım okuludur. Okul ilk olarak Weimar' da kurulmasına karşılık, çeşitli sebepler ile önce Dessau' ya daha sonra da Berlin' e taşınmıştır. Bu değişime bağlı olarak literatür taraması gerçekleştirildiği zaman okulun yapısı üç dönemde incelenmektedir. İçerisinde ressamlar, mimarlar, farklı disipline sahip tüm tasarımcılar, heykeltıraşlar ve zanaatçılara kadar toplamış ve her ölçekte tasarımın gerçekleştirilebileceğini savunmuş bir eğitim disiplinine sahip olan eğitim anlayışına inanmıştır.

Gropius 12 Nisan 1919' da Weimar' daki Staatlich Bauhaus' un kuruluşunun hemen ardından dört sayfalık Bauhaus Manifesto' sunu ve ayrıntılı bir eğitim programını içeren broşürünü yayınlamıştır.

Yayınlanan bu bildiride Gropius ;

“ Tüm yaratıcı çalışmaların nihai amacı “Binadır !”. binaların dekore edilmesi bir zamanlar güzel sanatların en soylu işleviydi; güzel sanatlar da büyük mimari için vazgeçilmezdi. Bugün bütün bunlar gönül rahatlığı içinde birbirinden kopmuş durumda ve bundan kurtulmaları da tüm zanaatkarların bilinçli iş birliğine ve yardımlaşmasına bağlı. Mimarlar, ressamalar ve heykeltıraşlar, bir binanın hem bütünsel varlık olarak, hem de onun çeşitli parçaları bakımından birleşik bir niteliğe sahip olduğunu bir kez daha yeniden bilmek ve kavramak zorundadır. Bunu yaptıklarında çalışmaları da bir “salon sanatı” olarak yitirmiş olduğu o gerçek arkitektonik ruhla dolup taşacaktır. Eski sanat okulları bu birliği yaratabilmekten acizdirler; zaten sanat öğretilemeyeceğine göre bunu nasıl yapabilirlerdi ki...” (Ozan, 2009)

Görsel 6: Walter Gropius’un hazırladığı Bauhaus Manifestosu ve programı, 1919

Bu manifestodan anlaşılacağı üzere Gropius’ un amacı Bauhaus isminin anlamı olan “Mimarlık Evi” ni nitelercesine dönemin tüm sanatçı ve zanaatkarlarını bir araya toplamaktır.

Bauhaus'un amacı kurulduğu andan itibaren hiçbir zaman zanaatkâr yetiştirmek olmamıştır, uygulanan eğitim, öğretimin sistemi, kişisel yetenekleri ve becerileri geliştirecek, bir üst seviyeye taşıyabilecek atölye sistemi üzerine Kurulmuştur. Yaşı 16-40 aralığında olan herkes Bauhaus'a başvurabilmiştir. Ama adayları çok zor kabul etmişlerdir. Günlük gerçeklerin farkında olmaları adına öğrencilerden satılabilecek nesneler yapmaları istenmiştir. İki taraflı atölye şefliği sistemi öğrencilerin yeni bir teknisyen sanatçı kuşağı yaratmasına neden olmuştur.

Bauhaus okulu, endüstriyel devrimin bir sorunsalı olan makineleşmenin ve makinelerden çıkma ürünlerinin neredeyse tamamının estetik tasarımlara sahip olamamaları sorununa vizyoner ve basit çözümlerle çözmeye çalışmıştır. Modernizm sloganı olan “form fonksiyonu izler” sözü Gropius ve Bauhaus eğitmenlerinin en güçlü dayanağı olmuştur.

Onlar bilimin ve teknolojinin ortak bir tarzının olması gibi, yaratıcılığın da kendi içinde özerk kurallarının yer alabileceğine inanmışlar ve Bauhaus' la okulunda 20.yüzyıl ürün tasarımına ve yaratımına olanak sağlayabilecek ortak bir tasarım ve uygulama dili geliştirmişlerdir. Bu okul birbirine zıt görüşlerin, anlaşmazlıkların ve uzlaşmazlıkların oluşturduğu gerçek bir yapı barındırmaktaydı. Biçim konusunda ısrarcı olmak Bauhaus bakış açısının önemli öğelerinden biridir.

Bauhaus'u geçmişte çok güçlü bir siyasetin oluşturduğu toplumda denge kurmaya çalışan demokratik bir örgütlenme olarak tanımlayabiliriz. Bauhaus'un misyonunun sanat ve zanaatı teknoloji ile birlikte birleştirip, bu bütünleştirme amacına yönelik eğitimciler ve ustalar yetiştirmek olmuştur. Ekonomik, işlevsel aynı zamanda estetik, basit formlar kullanılarak yapılan tasarımlarla dönemin ihtiyaçlarına karşılık verebilmek ve dönem şartlarına çok yabancı kalan “modern” kavramını yaşam içerisine sokmak Bauhaus'un misyonu olmuştur.

Fikirlerin farklı düşünceye sahip insanlar arasındaki yolculuğu, sergiler organizasyonlar, yazılı sözlü, görsel, kaydedilebilen herhangi bir belge aracılığı ile olabileceği gibi, kişisel etkileşimler sonucunda insanlar aracılığıyla da olabilir.

20 yüzyılın ilk 50 elli yıllık döneminde dünya çapında gerçekleştirilmiş sergiler, konferanslar, yayınlanmış birçok makale Bauhaus fikirlerinin çok geniş bir alana yayılmasına ve paylaşılmasına etkili olmuştur.

Bauhaus Sanat Okulun' da bütün sanatçılar daya iyi bir dünya yaratabilme fikrine sahiptiler. Gropius ve ustaları romantik-dışavurumcu bakış acısını ret eden yeni bir çağı ve oluşumu temsil ederler. Bauhaus eğitiminde sanat ve tekniğin iç içe kullanılmıştır, bunun için her zaman el becerilerinin ne kadar önem teşkil ettiği vurgulanmıştır. Gropius'un "Sanat, zanaatın yüceltilmesidir." sözü durumu en güzel özetleyen örneklerden birisidir.

Bu durum geleneksel uygulamacı sanatçı tanımlamasının günümüzde ki endüstri tasarımcı tanımlamasına geçişin temelini oluşturmuştur. Her öğrencinin atölyelerde bir meslek öğrenmesi amaçlanmıştır. Eğitim sistemi temelde çıraklık, kalfalık ve ustalık hiyerarşisine dayanmaktadır.

Mimarlığı ve mobilya tasarımını ortak bir araştırma nesneleri olarak ele almıştır. Bauhaus okulunun asıl ilgi alanları üretim biçimleri, malzemeler, yeni denemeler oluşturmuştur. Tasarım araç ve olanaklarını inceleyerek yeni fikirler oluşmasını sağlamıştır. Bir arada ve güçlü bir iş birliği ile birlikte çalışma sağlanarak, belli bir ölçüde ortak bir anlayıştan yola çıkarak, zamanın endüstrisi, zanaatları, bilim dalları ve yaratıcı tasarım güçleri arasındaki bağlantıyı kurmayı başarmıştır. (*Jean-Louis Gaillemine – Spirit of Bauhaus*)

Bauhaus kurucusu Gropius aslında en kitlesel üretim ve ileri teknoloji temelinde binalar yapmak istemektedir. Bu isteği ilerleyen dönemlerde Itten ile olacak çatışmalarına zemin hazırlamıştır. Bauhaus ustaları arasında pedagoji eğitimi almış tek usta Itten'dir. Bireysellik kavramına indirgenmiş, kapsamı daraltılmış bir programa inanmamaktadır.

Kısır entelektüalizm' den kaçınmaya çalışmıştır. Itten'in Weimar'a gelmesiyle birlikte Viyana'daki yirmiden fazla öğrencisi peşinden gelmiştir. Itten'in pedagojik prensibi sadece iki olgu ile özetlenebilmektedir. "Sezgi ve Metot" veya "Sübjektif deneyimler ve Objektif sonuçlar".

Derslerine temel jimnastik hareketleri ve nefes egzersizleri ile başlamıştır, derse girmeden önce öğrencilerinin rahatlamasını istemiştir. Ona göre öğrencileri yaratmak için önce görmeliydiler. Ritim ve armoni kompozisyonları üzerine araştırmalar yapmıştır.

Itten tasarımın araçlarını öğretirken, yeteneklerin ve mizaçların çeşitliliğinin dikkate alınmasının önemine inanmıştır. En büyük hedefi özgün tasarımlar yapılmasıdır. Günümüz de birçok mimarlık okulu tarafından benimsenen temel tasarım dersi fikri ilk olarak Bauhaus Sanat Akımı Okulunda oluşmuştur. Itten'in Vorkurs' deki öğretileri temel tasarım dersinin temellerini oluşturmuştur.

Görsel 7: Bauhaus Marangozluk, Metal ve Cam Atölyeleri (1923)

Itten 1923 yılında atölyede öğrencilerine yaptırdığı Grönewald'ın “Çarmıha Geriliş” yapıtının analizini yaptırdıktan sonra Bauhaus’ dan ayrılmıştır. Yaptığı açıklamada “Gropius yönetim karşısında benim öğretme yöntemlerimin sorumluluğunu daha fazla yüklemeyeceğini ifade etti. Tartışmaya gerek görmeden Bauhaus’ tan ayrılmaya karar verdim.”

Bauhaus okulu 1920’li yıllarda Almanya’da yenilikçi kesimin sanatsal taşıyıcı gücü olduğu için, bu ekolün yenilikçi hareketleri der daim politik baskılarla karşılaşmıştır. Bunun bir neticesi olarak yeniliklere ve modern sanat akımlarına tam anlamıyla karşı duran Nazi partisi mensupları, Weimar’da kurulan bu özel kurumun eğitim ve öğretimini sonlandırarak, kapanmaya zorlamışlardır.

Bu nedenle Weimar’da sadece dört yıl faaliyet gösteren Bauhaus, 1925 yılında Dessau’ya taşınmak zorunda bırakılmıştır. Dessau’da Bauhaus tarzını tüm detaylarıyla sergileyen yeni binasında tam anlamıyla bir tasarım okuluna dönüşmüştür.

1923 yılında Weimar’da düzenledikleri ilk sergide, Dessau’da inşa edileceği duyurulan yeni Bauhaus okulu, ünlü mimar ve kurucusu Walter Gropius tarafından, Bauhaus atölyelerinin de desteği alınarak tasarlanmıştır ve 1926 yılında eğitime başlamıştır. Dessau o yıllarda Alman endüstri devriminin yükselen bölgelerinden biridir. 1923’de Moholy Nagy, Itten’in yerine atandığında, stil ve tasarım yönü tam anlamıyla değişmiştir. Moholy öğrencilerini değişik metal kombinasyonları yapmalarını istemiştir.

Bu bakış açısı görsel problemlerin öncelikli olarak düşünüldüğü anlamına gelmektedir. Tasarlanacak obje, parçaları eklemlenen ve estetik bir berraklıkla oranlanan heykelsi bir gövde olarak görülmüştür.

Gropius Dessau’da yeni enstitü için yeni bir program hazırlamıştır. Eski kadar göz önüne çıkmak istemediği için bu programı bir manifesto formunda yayınlamamıştır. Yeni programı Werkbund’un ideallerinden esinlenerek Mart 1926 yılında ilan etmiştir. Itten’in ayrılmasından sonra okulda eğitim vermeye başlayan Kandinsky, Gropius’un hazırladığı programa karşı durarak yeni önerilerin yer aldığı bir yazı yayınlamıştır.

Gropius ile Kandinsky arasındaki karşıt görüşler aslında işin doğası gereği tıpkı Itten ile aralarında olan zıtlasmalar tarzı fikir ayrılıkları gibidir. Weimar yıllarında olduğu gibi Gropius tek bir otorite değildir, güç dengesi yavaş yavaş kaymıştır. 1926 yılı sonlarına doğru Bauhaus’un ekonomik durumu iyice kötüleşmeye başlamıştır. Bauhaus’un devam edebilmesi için Gropius bütün öğretim kadrosundan maaşlarının yüzde onunu bir süre boyunca bağışlamalarını istemiştir. Çoğu kişi bu öneri kabul etse de Klee ve Kandinsky şiddetle karşı çıkmışlardır.

Gropius kurumu ayakta tutabilmek için gücünün yettiği yer şeyi yapmıştır. Okulun kuruluşundaki ortak amaç olgusu giderek ortadan kaybolmuştur ve artık Bauhaus Sosyalist Partinin etkisinden çıkıp sağ kanada doğru kayıyordu.

Bütün bu gelişmeler neticesinde Gropius artık görevini başka birine devredip okuldan ayrılmak istiyordu. O dönem çalışmaları dikkatini çeken Hannes Meyer’i okula davet eder. Meyer’in fikirlerinin kendi fikirlerine şaşırtıcı derecede benzemesi nedeniyle Gropius görevi Hannes Meyer’e devretmiştir. Meyer’in herhangi bir siyasi çizgisinin olmaması bu seçim için önemli bir neden olmuştur.

Ancak siyasetten bir şekilde Mayer’de etkilenmiştir. Politika yaratıcılık ve eğitmenlik gibi önemli kriterlerin önüne geçerek Mayer’in görevini bırakmasına neden olmuştur. 1930 yılında görevini bırakan Mayer’in yerine yine Gropius’un önerisiyle yaratıcı ve idealist bir mimar olan Mies Van Der Rohe getirilmiştir.

Fransa’da Art Deco / Pürizm / Kübizm; Almanya Bauhaus, İtalya’da Fütürizm; Hollanda’da De Stil, Rusya’da Konstrüktivizm ve diğerleri... bütün bu akımlar, soyut bakış açısının günlük insan hayatındaki olumlu etkisine duyulan gereksinimi ve makine estetiği olarak ifade edebileceğimiz geometrik öğelerle biçim dilini paylaşıyorlardı. Amaçları, farklı toplumlarda uygulanabilecek, üretilebilecek, tekrardan üretilebilecek, farklı kültürlerin ötesine giden “modern tarz”, diğer bir haliyle “uluslararası tarz” oluşturmaktır.

Bauhaus’ un kullanışlılık ve estetik yaklaşımları neticesinde dizayn edilmiş mimari anlayışı ve tasarımları, modernleşme eğilimindeki birçok ülkeyi de etkilemiştir. Bunlar arasında öğretisini inanan Türkiye Cumhuriyeti’nin hükümetleri, aydınları, entelektüelleri, bürokratları da bulunmaktadır. Döneminin toplumsal devinimine, beklentilerine uygun olarak yaratılan estetik anlayışı ve Art Nouveau estetiğine karşı duran Bauhaus tarzı, mesleki idealizm ile ticari gerçeklik arasındaki ayrımın köprü rolü üstlenmeyi amaçlamıştır. Gelişen teknoloji ve buna dayalı beklentileri karşılamayı amaçlıyordu.

Bauhaus ideolojisi “sanatı, zanaat ve mühendisliği birleştirerek, dönemin ruhunu anlatan bir biçim olarak algılanmaktaydı, bir başka söyleyişle “sanat” sözcüğüne farklı bir açılım getirmiştir.

3.3. 1. Weimar Dönemi

1919 yılından 1925 yılına kadar olan süreci Weimar dönemi olarak tanımlamak bu süreç içerisinde doğru olacaktır. Bauhaus okulu bünyesinde bu yıllar arasında birçok atölyenin faaliyet gösterdiği bilinmektedir. Ustalar yani okul eğitimcileri tarafından yönetilen atölyeler Bauhaus Okulu için büyük önem taşımaktadır. Mobilya Atölyesi, Seramik Atölyesi, Tekstil Atölyesi, Metal Atölyesi, Taş Heykel Atölyesi, Ahşap oyma Atölyesi, Cama Boyama Atölyesi, Duvar Boyama Atölyesi ve Cilt Atölyesi, Grafik Atölyesi, Sahne Atölyesi bu dönemde eğitim vermiştir. Ders veren ustalar arasında Gropius, Lyonel Feininger, Johannes Itten, Paul Klee, Wassily Kandinsky ve Laszlo Moholy- Nagy gibi önemli ressamlar yer almaktadır.

Görsel 8: 1919 da okulun Weimar da kullanılacak olan ilk binası
(Henry van der Velde tarafından 1905 yılında tasarlanmıştır).

Gropius, Bauhaus' un eğitim ilkelerini; Oyun şölene, şölen işe, iş ise oyuna dönüşmelidir olarak tanımlamaktadır. Eğitim; sanatçı ve zanaatçı iş birlikteliği, sanat, el işçiliği, sezgi ve yöntem bütünlüğü ile bir araya getirilmiştir.

Seramik, dokuma, tiyatro, özgün baskı ve ahşap atölyelerinde geçen öğrenciler, sosyal, entelektüel ve simgesel bir sanat olan yani mimarinin pratik hedeflerine göre hazırlanacaklardır. Bu sistemde öğrenci ve öğretmen birlikte üretecek ve birlikte çalışacaklardır (Erzen, 2009).

Teori kökenli olan, renk ve biçim üzerine ders, çoğunlukla Klee ve Kandinsky tarafından verilmiştir. Fakat Itten bu dersi daha da geliştirmiştir. Mobilya, metal işçiliği, baskı ve reklam, fotoğrafçılık, tiyatro, duvar boyama, seramik ve dokuma olmak üzere sekiz adet atölyede ortalama olarak yalnızca yüz öğrenci eğitim almıştır. Bu yıllarda Josef Albers ve Marcel Breuer gibi bazı öğrencilerin diğerlerine göre yalın ve dolayısıyla da dönemin değerlerine ters düşen yaklaşımları çerçevesinde şekillenen tasarımları ile daha öne çıkan isimler oldukları da bilinmektedir (Ozan, 2009). Yine bu yıllarda okulun öğrencilerine resim ve fotoğrafçılıktan mimarlığa kadar aynı anda birkaç farklı disiplin üzerine çalışma imkanı sunulduğu da bilinmektedir (Droste, 2006).

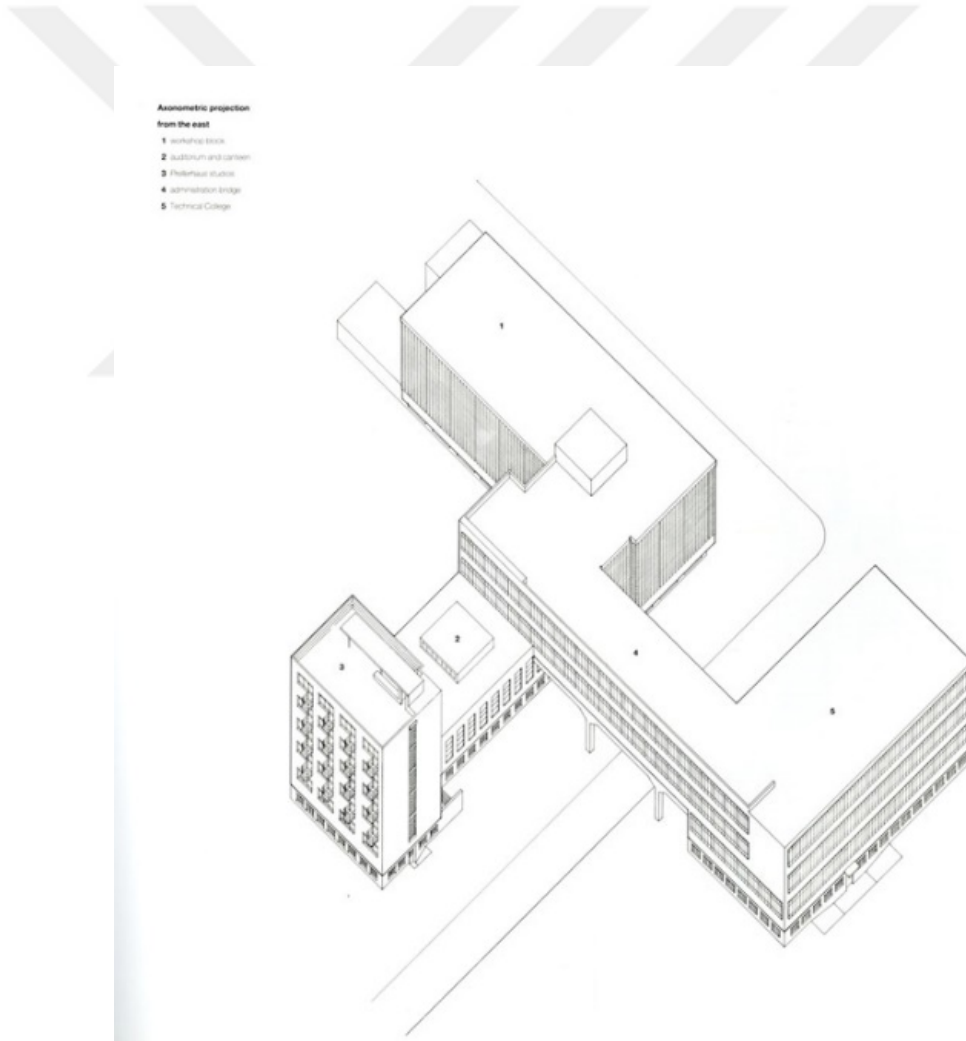

Görsel 9: Josef Albers' in Bauhaus Hazırlık Kursu

3.3. 2.Dessau Dönemi

1925 – 1932 yılları arasında, Weimar da bulunan Bauhaus Okulunun kapanması ile birlikte Dessau da başlayan yeni dönemdir. Weimar dönemi kapanan Bauhaus Okulu' nun, kendisine tanınan büyükçe bir bütçenin teşviki ve yeni bir bina inşa etmenin isteklendirmesiyle Dessau Belediye başkanı teklifi ile Weimar gibi bir başkenti olan ve endüstri alanında önemli bir konuma sahip Dessau' ya taşınmasına karar verildiği bilinmektedir (Ozan,2009).

Weimar dönemi eğitim binasına göre daha sade hatlara sahip olan bu yapı 1926 yılında hizmete başlamıştır. Ayrıca bu yapının diğer binaya göre daha fonksiyonel ve daha büyük olduğu bilinmektedir.

Görsel 10: Bauhaus, Weimar

1923' de Weimar' da düzenlenen ilk Bauhaus sergisinde, Dessau' da inşaa edileceği müjdelenen Bauhaus okulu, Walter Gropius tarafından, Bauhaus atölyelerinin de desteği ile tasarlandı ve 1926 yılında hizmete açılmıştır.

Gropius' a tasarım ve uygulama sürecinde Carl Fieger ve Ernst Neufert destek vermiştir (URL-1). Bauhaus denilince akla gelen obje, mobilya ve yapıların çoğunun bu dönemde, Dessau atölyelerinde tasarlandığı bilinmektedir.

Bu gelişmelerin yanısıra 1928 yılında Gropius' un Bauhaus Okulundan ayrılması ile birlikte sırası ile önce Hannes Meyer, ve Meyer' in 1930 yılında gerçekleşen istifası sonrasında Mies van der Rohe yöneticilik yapmıştır. Meyer yönetimi ile Bauhaus Okulu eğitiminde ağırlığın konstrüksiyona verildiği, bu sayede mimari gelişimler ışığında atölyelerde karlılığın arttığı, estetik ve plastik sanatlara, sosyolog ve Marksist bir yaklaşımın hakim olduğu bilinmektedir.

Mies dönemi ile birlikte, yönetime gelmeden bir yıl öncesinde Alman Pavilyonunu inşa etmiş olmasının da etkisiyle, okul dış ve iç/yapım ve tasarım olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Yıllar içerisinde süreçte her tasarım disiplinine değer verilmesine karşılık, Rohe' nin mimariyi daha merkezi bir noktaya tekrar taşıması ile Bauhaus Okulu geleneksel bir mimari okul halini tekrar kazanmıştır.

3.3. 3. Berlin Dönemi

Nazilerin baskısı sonucu 1932 yılında Weimar Okulunun kapanması nedeni ile Itten, Muche, Gropius, Bayer, Schreyer gibi birçok isim Berlin'e dönme kararı almışlardır. Her ne kadar 1933 de Hitler tarafından gerçekleştirilen birçok çatışmada yara almış olsa da, Berlin; sanatsal etkinlikler, kütüphaneleri, öğrenci merkezliliği gibi birçok özelliği nedeni ile Avrupa' nın en önemli merkezlerinden biri olmuştur.

1932 de Bauhaus' u Mies van der Rohe, Berlin'in kenar mahallelerinden birinde kullanılmayan bir fabrika binasında özel bir okul olarak açmıştır. Birkaç ay Berlinde eğitim ve öğretime devam etmesine karşın Okulun Berlin serüveni 10 Nisan 1933 te Nasyonel Sosyalist Hükümetçe "dejenere sanatın" kaynağı "Bolşevik kültürüdür" eleştirisine maruz kalan Bauhaus, polis tarafından işgal edilerek kapatılmıştır (Çoker, 1978).

3.4. Bauhaus Okulu'nun Amaçları ve İlkeleri

20. yüzyılın başlarında, toplumsal ve kültürel değişimlere paralel olarak birçok sanat akımı ortaya çıkmıştır. Bunlardan bazıları Kübizm, Fovizm, Ekspresyonizm, Fütürizm, Dadaizm, Ready-Made ve Sürrealizm olarak bilinmektedir (Lynthon, 1982: 10). Endüstri de ve teknolojiye bu süreçte yaşanan gelişmeler ışığında biçimsel olarak arayışlar başlamıştır. Bu arayışlar toplumları estetik biçimlenmeye yöneltmiştir. Bu arayışın bir uzantısı olarak, Birinci Dünya Savaşı'nın akabinde sanat eğitime farklı bir bakış açısı sunan ve eğitimde devrim yaratan bir kurum olan Bauhaus okulu, endüstrileşmenin ayrıştırdığı sanatsal, teknik ve üretimsel bölümlerin birlikteliğini yeniden oluşturma uğraşlarının önemli bir noktasında 1919 yılında Almanya'da kurulmuştur (Feierabend ve Fiedler, 2000 ; Celbiş, 2009).

Bauhaus okulunun asıl amacı, uygulamalı sanatlar ve güzel sanatlar arasındaki ayrımı ortadan kaldırarak her iki disiplinin birbiri ile karşılıklı etkileşmesini sağlamak ve buna uygun bir ortam hazırlamaktır (Erkmen, 2009). Bauhaus okulunda hiçbir zaman zanaatkar yetiştirmek amaçlanmamıştır. Ancak uygulanan eğitim ve öğretimin temel esası, kişisel becerilerin geliştirilerek atölye çalışmalarının geliştirilmesine zemin oluşturulmuştur. Atölyeler sadece üretim amaçlı kullanımdan çıkarılmış, araştırma laboratuvarları gibi kullanılmıştır.

Endüstrinin gereksinimi olan modüller, bu atölyelerde hazırlanmaya başlanılmıştır. Bauhaus okuluyla birlikte ilk defa endüstrinin getirisi olan gereksinimleri karşılayabilmek amacıyla tasarımlar hazırlanmaya başlanılmıştır. Bu atölyelerde tekstil, cam, metal, baskı ve seramik üzerine prototipler yapılmıştır ve bu prototiplerin fabrikalarda üretimleri gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen ve üretilen bu tasarımlar günlük yaşamda halk tarafından kullanılmaya başlanılmıştır.

Okulun bir diğer kurulma amacı sanatçıyı içinde yaşadığı toplumla buluşturmak ve sosyal konular üzerinde bilinçlendirmek, toplumsal konularda sanatçıya sorumluluk yüklemektir. Bu gelişmeler ışığında hem sanatçının sorunlarını ortaya koymak hem de bu sorunlara çözüm bulmak amaçlanıyordu (Erkmen, 2009).

Ancak, Bauhaus 1920' li yılların ortalarında Almanya' da yenilikçi bakış açısı taraftarlarının sanatsal taşıyıcı gücü olduğu için, farklı bakış açısına sahip tarafların sürekli politik baskılarına maruz bırakılmış bulunmaktadır.

Bu gelişmelerin sonucu olarak yeniliklere v modern sanat akımlarına karşı görüş sahibi olan Nazi taraftarları, Weimar' da 1919 yılında eğitim ve öğretime başlayan Bauhaus okulunu kapanmaya zorlamışlardır. Bu nedenle Weimar' da sadece dört yıl eğitim verebilen Bauhaus okulu, 1925 yılında Dessau' ya taşınarak burada yeniden eğitime ve öğretime başlamıştır (Whitfort, 1984: 203). Dessau dönemi toplamda yedi yıl süren (1925-1932) ve Bauhaus'un kimliğinin ve tasarım felsefesinin tam olgunluğa ulaştığı dönem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bauhaus okulu kurulduğu günden kapanışına kadar “Sanat Toplum İçindir” düşüncesini savunmuştur. Endüstriyel ve teknolojik açıdan bu bakış açısıyla her türlü yeniliği sentezleyerek çalışmalarına devam eden okulun bu bakış açısını kabullenemeyen diğer sanat okulları zamanın yerel yönetimi olan Nazi Partisine okuluşikayet etmişlerdir ve bu nedenle Gropius' u anarşist bulmuşlardır.

National sosyalist tehditlerin günden güne artmasıyla birlikte Bauhaus, dokuz yıl sonra 1932 yılında Berlin'e taşınarak, burada eğitim ve öğretimi sürdürmeye çaba göstermişse de Naziler tarafından 1933 yılında bir daha açılmamak üzere kapatılmıştır (Bingöl, 1993). Mimar Van Der Rohe tarafından Berlin'e taşınan Bauhaus okulunun, resmi makamlar tarafından sol eğilimli bulunması ve Nazi'lerin bu okul için Bolşevik yuvası olduğu ideası kapatılmasında etkili olmuştur (Yada, 1990).

Yaşanan bu gelişmelerin sonucu olarak tüm Avrupa'yı saran Nazi tehdidi nedeni ile, Bauhaus hocalarının, bilim insanlarının, yazarların, mimarların, sanatçıların ve tasarımcıların,1933 yılından itibaren diğer entellektüeller ve sanatçılar ile birlikte Almanya dışına ve Amerika'ya göç etmesine neden olmuştur. Böylelikle tarihin en önemli tasarım okulu olan Bauhaus Okulu otadan kaldırılmış olmuştur (Bektaş, 1991).

Nazi baskısı sonucu kapanan Bauhaus'tan ayrılan sanatçılar, Avrupa ülkelerine ve Amerika'ya gitmeleriyle, Bauhaus ekolünün bu ülkelerde yayılmasında etkili olmuştur.

Nagy ve Gropius, Şikago Dizayn Okulu'nu kurarak, bu okulun yönetiminde söz sahibi olmuşlar ve onların liderliği altında Bauhaus Okulu kurallarını uygulayarak, mimari

ve endüstriyel ürünleri uygulama imkânları bulmuşlardır. Van Der Rohe, İllinois Teknoloji Enstitü'süne gitmiş ve uzun yıllar orada çalışmıştır. Gropius Harvard, Albers ise Yale Üniversitelerinde kürsü almışlardır (Eti, 1971).

Bu gelişmeleri takiben Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra, 1954 yıllarında Almanya'nın Ulm kentinde endüstri dizayn eğitimi vermek üzere "Biçimlendirme Yüksek Okulu" açılmıştır (Hochschulefür Gestaltung). Bu okulun Yönetimine Bauhaus' un eski öğretim üyelerinden Max Bill getirilmiştir (Eti, 1971).

Amerika ve bütün dünyada birçok tatbiki Güzel Sanatlar Okullarının kurulmasına örnek teşkil etmiş olan Bauhaus' un Weimar' da başlayıp Dessau' da süren ve Berlin de noktalanan ondört yıllık inişli çıkışlı hikayesi, bu kurumu endüstri kültürü tarihinin kırılmalarına tanıklık eden başlıca ortamlardan biri olarak kabul etmemiz için yeterli bir kaynaktır.

Tarihsel süreci çerisinde eğitim ve öğretim hayatı oldukça kısa sürmüş gibi görünse de tasarım disiplinine göstermiş olduğu yol ve yetiştirmiş olduğu tasarımcıları ile özelliklesavaş sonrası dönemi etkileyen önemli kavramlar ortaya koymuştur.

Buradan Bauhaus'un öncülü olan önemli bazı hareket, oluşum ve kurumlardan kısaca bahsetmek, Bauhaus okulunun daha net anlaşılması açısından önemli olacaktır. Mimar Walter Gropius tarafından 1919 yılında Devlet Bauhaus Okulu (Das Staatliche Bauhaus), Weimar'daki Güzel Sanatlar Yüksekokulu ile Uygulamalı Sanatlar Okulu'nun birleştirilmesiyle kurulmuştur (Eczacıbaşı, 1997; Erkmen, 2009).

Tamamı ile yapıcı düşünce eğitimi üzerine kurgulanan bauhaus eğitim modelinde üç ana sanat dalı üzerine planlamalar gerçekleştirilmiştir. Mimari, heykel ve resim alanında gerçekleştirilen bu çalışmalar da yapıcı düşünce temeli esas alınmıştır. Gropius, güzel sanatlar ile tasarım sanatlarının ortak yanlarını görerek bu okulda zanaatkar, sanatçı, mimar, ve endüstri arasındaki bağları yeniden kurmayı, böylece sanat ile endüstriyi birleştirmeyi amaçlamıştır.

Resim ve heykel ise, alışılmışın dışında müzelerden dışarı çıkarak, farklı malzemeler kullanmak suretiyle tasarlanmış yapılar içerisinde yerini alarak sanata hizmet etmeye

başlamıştır. Aynı zamanda Bauhaus daha humanist bir çevre yaratılmasında sanatçıya sorumluluk ve görev yüklemeyi de amaçlamaktaydı.

Endüstrinin sorunlarına çözüm aradığı bir dönemde ortaya çıkan Bauhaus, her şeyden önce 19. yüzyılda kentlerimizi ve evlerimizi dolduran bir sürü gereksizliklerden ve kötü beğeniden kurtulmamıza da yardım ediyordu (Gombrich, 1986). Bauhaus'un kurucusu olan Walter Gropius ise, kuruluş manifestosunda şunları söylüyordu: "Mimarlar, heykeltıraşlar, ressamlar biz hepimiz zanaata geri dönmeliyiz.

Çünkü sanat mesleği diye bir meslek yoktur. Öz olarak sanatçı zanaatkârın yücelmesidir. Öyle ölçüsüz ve sınırsız bir zanaatkârlar loncası oluşturmalıyız ki, sanatçı ile zanaatkârlar arasındaki ayrılık ortadan kalsın. Geleceğin yeni yapısını hep birlikte istemeliyiz, düşünmeliyiz ki, bütün (sanatsal) unsurlar bir bütünde vücut bulsun" (Enis, 1997; Bingöl, 1993). Gropius'un kuruluş manifestosundaki bu sözlerinden anlaşılacağı gibi, Bauhaus aynı zamanda, uygulamalı sanatlarla, güzel sanatlar arasındaki engeli ortadan kaldırarak her iki meslek alanlarının karşılıklı etkileşmesine iyi bir ortam hazırlamayı da amaçlamaktaydı (Bingöl, 1993: 7). Yalnızca bir stil, fonksiyonsuz bir form kesinlikle amaçlanmıyordu. Bauhaus adıyla özdeşleşen Gropius, endüstrileşmenin ayrıştığı sanat ve zanaatkarın yeniden birlikteliği ve yüz yıl insanı ile toplumun bu değerler sistemiyle yeniden yapılandırılmasını da amaç edinmişti.

3.5. Tasarımcılar/Sanatçılar, Atölye Çalışmaları ve Tasarımları

Walter Gropius tüm sanatların mimarlıkta birleşip bütünleşeceği ve sanatın el becerisine ve el sanatlarına dayalı bir beceri olduğu düşüncesini savunmuştur. Bu nedenle el sanatlarına dayalı olan eğitimin öğretilebileceğini ifade etmiştir. Bu nedenle Bauhaus Okulunda her sanatsal öğretim el sanatlarını, desen çizimini ve resim boyamayı kapsamaktadır. Ayrıca bu yetiler bilimsellik ve kuramsallıkla bütünleştirilmiştir. (Yada, 1990: 28).

Gropius Bauhaus Sanat Okulunu tanımlarken "makine çağında sanatçının gereken yerini alabilmesi için nasıl yetiştirilebileceği" sorusuna iyi bir cevap olarak tanımlamaktadır. Okulun amacı, sanatı hayata entegre etmektir. Sanat ile ilgili diğer eğitim verirken amacın her çocuk ve yetişkinde var olan yaratma gücünü ortaya

çıkarmaktır. Bu çerçevede görme duyusu, form bilinci ve el becerileri geliştirilmesi ve gelişimin oyunlar yardımı ile icat etmek şeklinde sağlanması amaçlanmıştır. Ayrıca serbest biçimlendirme alışkanlığı kazandırılmalı ve teknik bilgi de verilmelidir (Gropius, 1965).

Bauhaus okulunda mimarlık, resim ve heykel gibi üç ana sanat dalı altında, metal işçiliği, marangozluk, dokumacılık, çömlekçilik, vitray, duvar resmi, sahne tasarımı ve dekorasyonu, tiyatro ve grafik tasarım atölyeleri oluşturularak eğitim vermiştir. Bauhaus'taki eğitim-öğretim; hazırlayıcı öğretim (temel sanat eğitimi), teknik öğretim (mesleki sanat eğitimi) ve strüktüel öğretim (mesleğe yönelik çalışmalar, proje çalışmaları) olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır (Bingöl, 1993).

Özellikle Bauhaus'un eğitim sistemi içerisinde "Vorkurs" adı verilen temel eğitimden öncelikli olarak bahsetmek gerekmektedir (Celbiş, 2009: 174). Bauhaus okulunda çalışma programlarının temeli olarak kabul edilen, altı aylık temel sanat eğitimi başlangıç kursudur.

Öğrencilerin endüstriyi, malzemeyi, modern üretim problemlerini yakından tanımlarını ve bilgi sahibi olmalarını sağlamak amacıyla çalışma atölyelerinde, el sanatları konusunda uygulama yapmaları da okulun diğer önemli özelliğidir. Atölyelerde, vitray, ahşap ve metal malzemeyle yapılan çalışmaları sanatçı ile zanaatkâr birlikte öğreterek denetlemektedir.

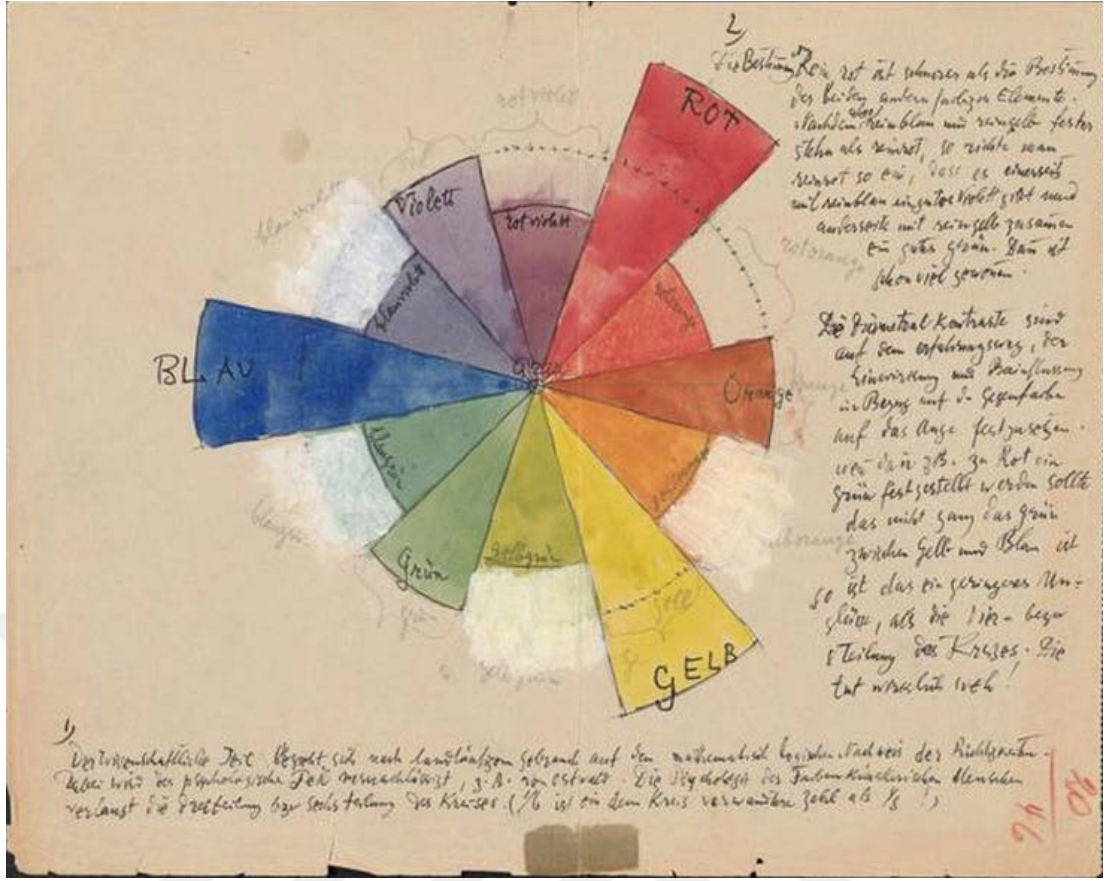
Bauhaus okulunun eğitim modeli Rönesans dönemindeki usta çırak ilişkisi model alınarak şekillendirilmiştir. Bu eğitim modeli sadece mimarlık alanı için değil diğer sanat dalları içinde (tiyatro, dans, fotoğrafçılık) söz konusu olmuştur.

Görsel 11: Bauhaus’ ta bir ders sırasında ustalar ve Dessau da öğretim etkinliği

Temel sanat eğitiminin ilk öğreticileri soyut ekspresyonist akımının önde gelen isimleri, Itten, Kandinsky, Klee, gibi önemli isimlerdir. Bu sanatçılar önderliğinde malzemenin olanakları zorlanarak gerçekleştirilen çalışmalar ilk döneme damgasını vurmuştur..

Itten temel sanat eğitimi ile ilgili ilk çalışmalarını Bauhaus okulu öncesi eğitim verdiği Viyana’ da bir sanat okulunda 1917 yılı itibari ile gerçekleştirmeye başlamıştır. (Bingöl, 1993: 9). İki dönem şeklinde planlaması gerçekleştirilen kurs programında temel sanat eğitimi zorunlu ders olarak öğrencilere verilmiştir. Ancak bu kurs kapsamında yazı ve desen dersleri öğrencilerin isteklerine bırakılmış ve tamamlayıcı kuşlar olarak eğitime devam etmiştir.

Görsel 12: Paul Klee' nin Defterinde renk denemeleri

Temel sanat eğitimi üzerine yapılan çalışmalar, teknik eğitim ve daha ileride ki sanat ve tasarım çalışmalarına temel teşkil etmesi nedeni ile oldukça önemli kabul edilmiştir. 1920 den itibaren, Itten' in vermiş olduğu kursalar tüm öğrencilerin eğitim görmesi için zorunlu hale gelmiştir.

Renk eğitimi veren Itten, öğrencilerin gizli kalmış yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmak yeni yöntemler kullanmıştır. Itten in amacı bu sayede öğrencilerin kendi yaratıcı özelliklerini tanımalarını sağlamak ve malzemelerin fiziksel özelliklerini anlamalarını sağlamaktır. Bu çalışmalar sonucunda da tüm görsel sanatların temelini oluşturan tasarımın temel ilkelerini öğretmek amacı olmuştur.

Bu temel eğitim planlamaların yanı sıra Itten'nin kurslarının önemli bir bölümünü strüktür analizi dersleri oluşturmaktaydı.

Bu çalışmaların amacı, eseri algılama, anlama, kompozisyonel ve çizgisel açıdan değerlendirebilmek, görebilmek ve plastik öğelerin mekandaki yerlerini ve ilişkilerini kavramayı sağlamaktır. Siyah ve beyazın ilişkileriyle dağılışı araştırılarak, öğrencilerin gözlem ve görsel algılama yetilerinin geliştirmesi bu programda hedeflenmiştir (Bingöl, 1993).

Yapılan araştırmalarda Itten' in ayrıca doğa etüdlerine de önem verdiği dikkatleri çekmektedir. Yine aynı araştırmalar ışığında öğrencilerin farklı materyaller kullanarak (ağaç, metal, taş, cam vb.) çalışmalar ortaya koydukları bilinmektedir. Böylelikle malzemelerin dokusal, yapısal ve organik özelliklerini incelemek ve etüd etmek gibi deneyimlerin yanı sıra yeni biçimler arama şansları da olmuştur. Üstad ayrıca öğrencilerine eski ustaların eserlerini ve kompozisyonlarını inceleterek sezgilere dayalı bir öğreti modeli de uygulamıştır. (Feierabend ve Fiedler, 2000: 242).

Itten' in kurslarında bir diğer önemli kısım ise renkler ve renk teorileri üzerine gerçekleştirdiği çalışmalardır. Uygulama esaslı gerçekleştirilen çalışmalarda ana renk, ara renk, zıt renk ve tamamlayıcı renkler üzerine çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca beyaz ve siyah renklerin bu renklerle etkileşimi araştırılmıştır. Renklerin sosyolojik, psikolojik, etnolojik etkileri, anlam ve ifadeleri de yine gözlemlerle mukayese edilmiştir.

Öğrenciler arasında da gruplar oluşturularak renk seminerleri ve pratik uygulamalar yapılmış, Itten de bu çalışmaları sonradan toparlayarak kitap haline getirmiş ve 1961 yılında “Sanat ve Renk” (Kunst und Farbe) adıyla yayınlamıştır (Bingöl, 1993).

Bu dönemde bir diğer atölye grubu da Kandinsky nin verdiği temel sanat eğitimi dersleri oluşturmaktadır. Bu atölyeler de düzenlediği renk seminerleri ve öğrencileri ile gerçekleştirdiği renklerin biçimler arasındaki ilişkileri üzerinde araştırma ve denemeler gerçekleştirmişlerdir. Kandisky, renk ve biçim konusundaki tinsel değerler ve otonomi (bağımsızlık) inancıyla, resimlerini motif ve temsili elemanlardan arındırmıştır.

Ancak ilerleyen süreçte, toplumsal değerlere ağırlık verilen bir çağda böylesine içer dönük bir sanat anlayışının uzun ömürlü olmayacağını düşünerek çalışmalarında renk lekelerini geometrik şekiller kullanarak örtmeye başlamış, renk ve çizgileri düzlemsel geometri biçimlerinden oluşan bir sisteme dönüştürmüştür. Bauhaus'taki verdiği dersler neticesinde bir kompozisyon kuramı geliştirmiş ve planimetrik biçim öğelerini içeren bir de sözlük hazırlamıştır (Lynton, 1999).

Kandinsky biçim, renk ve mekan konusunda ilerici düşünceler geliştirmiş ve bu konuların mekan bütününde değerlendirilişini, nokta çizgi ve alan kuramı üzerinde ele alarak dersler vermiştir. Bu süreçte yazmış olduğu “Nokta ve Çizgiden Düzleme” isimli eseri (1926), Temel Sanat Eğitimi derslerinin temeli olmuştur (Lynton, 1991).

1920 yılında Walter Gropius ‘ un Klee’ yi Bauhaus Okuluna davet etmesi ile birlikte Klee burada öğretmenlik yapmaya başlamıştır. Ve sonraki on yılını burada geçirmiştir. (Erdem, 1963). Klee nin de gelmesiyle birlikte Bauhaus üslubu, temel biçim ve renklere önem veren bir eğitim anlayışışeklini almaya başlamıştır.

Görsel 13: Paul Klee’ nin Bauhaus’ taki atölyesi (Weimar; 1925)

3.6. Amerikada Modern Tasarıma Geçiş ve Bauhaus

Bauhaus stiline ve 20. Yüzyılın en önemli mimarlarından biri olan, sadelik konusunda oldukça etkili bir mimari bakış açısı yaratan Ludwig Mies Van Rohe, Nazi rejiminin Bauhaus okulunu kapatmasıyla 1937 yılında zorunlu olarak Weimar'dan Amerika'ya göç etmiştir. Modernizm' in bu kıtada Bauhaus fikri ile birlikte geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır.

Yaptığı projelerde iç mekanların tasarımlarında endüstriyel çelik plaka ve cam gibi modern malzemeleri kullanan Van der Rohe, minimalizmi “Tanrı detayda gizlidir” diyerek savunmuş, basit, sade aynı zamanda işlevsel tasarımlar yaparak detayları zenginleştirmeyi önemsemiştir.

Aynı zamanda yapılarında esas amaç insan yımı ile doğa arasındaki homojen bağı öne çıkarmak olmuştur. Bu iki ana öğeyi ön plana çıkarmaya önem vermiş ve onları bir bütün olarak işleyerek en küçük detaylarına kadar tasarlamıştır. Yalın bir tarz benimsemiştir. Tarzını “Az çoktur” tanımı ile dile getiren Van Der Rohe her zaman en azı kullanarak en fazla işlevselliği sağlamaya çalışmıştır. Hayata geçirdiği veya tasarladığı tüm projelerinde daima dikdörtgen prizmatik formlar kullanmıştır ve bu formları en yalın ve saf biçimleriyle uygulamıştır.

Amerika'da 1938 yılında Illinois Teknoloji Enstitüsü'nün (Illinois Institute of Technology – ITT) başına geçmiştir ve sonraki 20 yıl boyunca kurumun yöneticiliğini üstlenmiştir. 1940 yılında Van Der Rohe'den kampüs için yeni bir tasarım yapması istenmiştir ve böylelikle Amerika kıtasında ilk defa çelik ve cam tarzıyla bir çalışma yapmıştır. Artık kendisinin “Az çoktur” şeklindeki minimalist bakış açısı Amerikan modernizmini en temelden etkilemeye başlamıştır.

Devam eden süreçte 1944 yılında o zamana kadar uygulamaya geçilmiş en minimalist evin tasarımını yapmıştır. Ev Chicago'da yapılmıştır ve tamamıyla çelik bloklardan ve camdan inşa edilmiştir. Amerikan modernizmi mimari alanda Van der Rohe'nin yenilikçi, minimalist tasarımlarıyla tamamen olgunlaşmaya başlamıştır.

Modernizm etkisindeki bu uzak kıtada o dönemlerde kırklı yaşlarında olan Joseph Eichler bu akımdan etkilenecek modernizmi kitlelerle buluşturmanın gerekliliğine inanıyordu. Aslen bir müteahhit olan Eichler sonrasında kendini emlak geliştiricisi olarak adlandırmıştır.

Mies van der Rohe'nin tasarımlarından çok fazla etkilenmiştir. Van der Rohe'nin tarzını kitleler için uygun bir hale getirerek daha ulaşılabilir bir platformda hayata geçirmiştir. Sonrasında “California modern” olarak adlandırılacak yeni bir mimari oluşumun temellerini atmıştır. Rohe'nin özellikle Chicago'da yaptığı evde kullandığı büyük cam blokları neredeyse bütün projelerinde uygulamıştır. Minimalist tasarım bakış açısını kendi vizyonu ile harmanlayarak güney batı Amerika'da özellikle Los Angeles California'da 11.000'den fazla modern yapı inşa etmiştir. Eichler evleri olarak anılacak olan bu yapılar modernizmin mimaride uygulanan en büyük örnekleridir.

1930 yılında, Bauhaus felsefesi Gropius ile birlikte Amerika kıtasına göç ederek burada sanat, tasarım ve mimarlık eğitimi alanları üzerindeki etkileri görülmeye başlanmıştır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar olan dönemde, birçok Avrupalı sanatçı, bilim adamı, tasarımcı ve akademisyen Amerika'ya göç etmişlerdir ve dönemin Amerikan entelektüel çevrelerinde etkili oldukları gözlemlenmektedir. Yirminci yüzyılda Amerika'da mimarlık eğitimi alanında varlık gösteren Bauhaus mirasının önemli bir ölçüde, bu kıtaya göç eden Bauhaus üyeleri aracılığı ile şekillendiğini söylemek mümkündür. *(Ali Artun / Esra Aliçavuşoğlu – Bauhaus Modernleşmenin Tasarımı)*

II.Dünya Savaşı'nın başlamasıyla Nazi baskısıyla Almanya'daki Bauhaus Sanat okulu kapanmıştır ve öğretmenlerin çoğu Amerika'ya göç etmek zorunda kalmışlardır. Amerika'da; çoğu Bauhaus kurucusu ve ustası birçok eğitimci farklı üniversitelerde fikirlerini anlatmaya devam etmişlerdir. Bu ustalar; Walter Gropius, Marcel Breuer, Mies Van Der Rohe, Florence Knoll, Hannes Mayer, László Moholy-Nagy'dir. O yıllarda birçok sanatçıyı etkilemeyi başaran bu ustalar, Amerikan sanat eğitim sisteminde de kökten değişimlere neden olmuşlardır.

Bauhaus sanat felsefesi Amerika'da yıllarca en önemli öğretim metodolojisi olmuştur. Amerikalı eğitimciler bugün hala Bauhaus programının temel formatını takip etmektedir.

Amerika'daki ilk modernizm sadece yüksek binaların yapılmasından ibaret olmamıştır, aynı zamanda Sullivan'ın ünlü öğrencisi Frank Lloyd Wright'ın Prairie House tarzını da doğurmuştur. Ancak I. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru, Chicago Okulu yenilikçi gücünü kaybetmiştir. Bu kısmen mimarların öncelikle tek aileli evlerin

inşasına odaklanmalarından dolayıdır. 1920'lerin ortalarında, sanat tarihçisi Alfred Barr Jr., çağdaş Amerikan mimarisini tatmin edici olmayan bir “mimari tarz kaosu” olarak nitelendirmiştir.

Avangardın uluslararası yıldızları olarak Bauhaus göçmenleri, Yeni Dünya'ya gelmeden önce bile yıldızlardı. New York Modern Sanat Müzesi'nin kurucularından Alfred Barr, 1929 gibi erken bir tarihte Bauhaus hakkında çılgın bir konuşma yapmıştır. Bu konuşmasıyla Bauhaus'un fikirlerini Amerikan kültürüne tanıtmak istemiştir.

Alfred Barr, yeni mimari tarz hakkında kendi izlenimlerini elde edebilmek adına o dönem Avrupa'yı ziyaret etmiştir. Alfred Barr, 1920'lerin başında kendini belli etmeye başlayan Bauhaus okulu ve Bauhaus tarzının çok önemli bir akım olduğuna inanan mimari tarihçi Henry-Russel Hitchcock ve mimar Philip Johnson ile birlikte 1930 ve 1931'de Avrupa'yı birkaç kez daha ziyaret etmiştir. "Almanya'da başlayıp etkilerini sınırlarının ötesinde neredeyse tüm dünyada gösteren bu çağdaş tarzın, birinci nesil modern mimarların yapmış olduğu çalışmaların çoğu gibi parça parça veya çelişkili değil, tek tip ve kapsayıcı" olduğu sonucuna varmışlardır. 1932'de New York'taki ilk "Uluslararası Stil" sergisine eşlik etmişlerdir. Bauhaus okulundan çok etkilenen Barr, 1929'da New York'ta ki Modern Sanat Müzesini Bauhaus fikri ve tarzı üzerine inşa etmiştir

Johnson ve Barr, Bauhaus'un Amerika'da öne çıkması için belirleyici bir dönüm noktası olan Modern Mimarlık: Uluslararası Üslup”” sergisini düzenlemişlerdir.²⁹ ülkeden mimarların çalışmalarının ölçekli modelleri ve 1 x 2 metrelik fotoğraflar baskılarıyla tanıtılacağı New York MoMA'daki "Modern Mimarlık. Uluslararası Üslup" sergisi, Bauhaus ustalarının tanıtıldığı özel bir sergi olmuştur. Tasarımcılar arasında M. Van der Rohe, Corbusie ve W. Gropius vardır, ancak sergide Meksika, Hollanda ve Macaristan gibi ülkelerden mimarların çalışmaları da sunulmuştur. 1932 MoMA sergisi, Bauhaus göçmenlerinin Amerika'da belki de kolay ve zahmetsiz bir şekilde başarılı olmalarına olanak sağlamıştır.

Barr, Hitchcock ve Johnson, bu yeni tasarım stilini kategorik olarak tanımlayan ve anlatan ilk olmuşlardır. Bauhaus göçmenleri hızla Amerika'da kendilerini yer edinmeye başlamışlardır. Andreas Feininger, Herbert Bayer ve Xanti Schawinsky gibi

Bauhaus öğrencileri çalışmalarıyla 1939 yılındaki New York Dünya Fuarında Amerika'yı temsil etmişlerdir.

Gropius ve arkadaşları kendi ünlerini sağlamışlardır. Kendi çalışmalarını titizlikle teşvik eden birçok radyo röportajlarına katılmışlardır, manifestolar hazırlamışlardır ve vizyonlarını anlatan çok sayıda metin yayınlamışlardır. "Tasarım biçimlerinin ilk referansları Massachusetts, Lincoln'da birbirine yakın düz çatılara ve şerit pencerelere sahip küçük villalar inşa eden Gropius ve Breuer olmuşlardır.

Bu "usta tarzdaki evler" in her ikisi de potansiyel müşteriler için güzel birer örnek olmuşlardır. Çok geçmeden, 1950'lerde müşteriler Bauhaus tasarımları için sıraya giriyorlardı. Gropius, New York'ta "Pan American World Airlines" binasının yanı sıra sayısız ofis kulesi inşa etmekle görevlendirilmiştir. Bauhaus fikri hızlı bir şekilde sadece New York'ta değil, aynı zamanda Amerika Birleşik Devletleri'nin diğer şehirlerinde de yer bulmaya başlamıştır.

Chicago'da, Laszlo Moholy Nagy yönetiminde, "Yeni Bauhaus" 1937'de kurulmuştur. Almanya'nın Dessau kentindeki modeline bakıldığında, "Macar" tasarım tarzını sentezleyen bir tasarım okulu yaratmıştır. Dessau'daki Bauhaus programına dayanan bir ön kurs programı oluşturulmuştur, bu kursun amacı öğrencileri bu yeni öğrenme biçimine hazırlamak ve onlara çizimin temellerini öğretmektir.

Kalıcı bir kadroya ek olarak, Chicago Üniversitesi'nden gelen öğretim görevlileri fizik, biyoloji ve felsefenin gerekli temellerini öğretmişlerdir. Ancak, sadece bir yıllık eğitimden sonra, Yeni Bauhaus okulu finansal nedenlerden dolayı kapatılmıştır. Weimar'daki Bauhaus okulunda Johannes Itten'nin öğrencisi olan Alman ressam Josef Albers, Nagy'nin aksine Amerika'da daha başarılı olmuştur.

1933'te karısı Anni ile ABD'ye göç etmiştir ve Kuzey Carolina'daki prestijli Black Mountain College'da, liberal sanat eğitiminin merkezi olan sanat çalışmalarlarıyla öğrenmeye bütünsel bir yaklaşıma odaklanmasıyla ün kazanmıştır. En ünlü öğrencileri arasında Pop Art sanatçıları Robert Rauschenberg, Willem de Kooning ve Kenneth Noland vardır.

Black Mountain College'in diğer önemli isimleri Robert Motherwell, Cy Twombly ve Elaine de Kooning'dir.

Josefin karısı Anni Albers de bir tasarımcıydı, imalat endüstrisi için dokuma desenleri yaratıp el dokuması soyut duvar sanat eserlerini varlıklı özel müşterilere satmıştır. Albers'de tıpkı diğer arkadaşları gibi Bauhaus fikrinin Amerika'da yayılmasında önemli ve etkileyici bir rol üstlenmiştir.

20. yüzyılın en önemli mimarlarından ve Dessau'daki üçüncü Bauhaus direktörü Ludwig Mies van der Rohe, 1938'de Şikago'daki "Armour Institute of Technology" fakültesinin müdürlüğü görevini üstlenmiştir. Burada Bauhaus fikirlerini canlı tutmuştur: öğrencilerine sonuçlara daha az odaklanarak çalışmayı öğretmiştir.

Mies van der Rohe, gökdelenlerle çok erken yıllarda ilgilenmeye başlamıştır ve 1920/1921'de bir gökdelen tasarlamak için bir yarışmaya katılmıştır. Kariyerinin en önemli olaylarından biri, Chicago'da "860-880 Lake Shore Drive" ın inşasıdır- cam cepheleri ve çelik destek yapıları olan bir çift apartman kulesini de 1951'de tamamlamıştır ve "Cam Daireler" olarak adlandırmıştır. Kuleler 1980 yılında Ulusal Tarihi Yerler listesine eklenmiştir.

Görsel 14 : Cam Daireler

Mimarlık ofisinin II. Dünya savaşıdan sonra elde ettiği popülerlik Mies'e büyük ölçekli projeler gerçekleştirebilmesine olanak sağlamıştır.

Yaptığı büyük projeler arasında Şikago'daki Promontory Evleri, yine aynı şehirde Lake Shore Drive evleri ve tamamı cam pencerelerle kaplı bir gökdelen olan New York'taki Seagram Binası bulunmaktadır.

Bu yapılardaki tarzı kendi mottosu olan “daha az olan daha fazladır” prensibini örnekleemektedir. En modern malzemelerin sade ve açık bir şekilde kullanıldığı bu örnekler Mies’in olağanüstü orantı duygusunu ve ayrıntılara duyduğu önemi göstermektedir. Mies’in bu tarzından etkilen Amerika ve tüm dünyada ardı ardına çelik ve camdan yapılmış binalar ortaya çıkmıştır.

Ayrıca bu dönemde Mies modernist estetiğini üç farklı yapıda daha ortaya koymuştur. Bunlar Illionis Plano’da bulunan Farnsworth Evi, 1951 yılında tamamlanmıştır. Diğerleri yine Illionis’de Elmhurst’da bulunan Robert McCormick Evi ve son olarak Weston Connecticut’da bulunan Morris Greenwald evleridir. Bu evler Mies’in Amerikan yerel mimarisi için yaptığı tek örneklerdir.

1960’larda Mies aralarında Mexico City’de bulunan Bacardi Binası gibi özel ve farklı binalar yaratmaya devam etmiştir. Baltimore’da bir işyeri binası, Şikago’daki Federal Merkez binası, Washington D.C.’de Halk Kütüphanesi ve son olarak ölümünden sonra tamamlana Şikago’daki binası Mies’in Amerika’ya kazandırdığı yapılardan başlıcalarıdır.

Van der Rohe tarzıyla birçok kişiyi etkilemiş olmasına rağmen belki de daha önemli etkisi modern mimariye kazandırdıklarıdır. Gerçekten uygulanabilir bir mimarı form yaratan tek bir mimar olmuştur. Amerika kıtasının modernizme bakış açısını kökten ve kalıcı bir şekilde değiştirmeyi başarmıştır. Kazandırdığı eserlerle 20. Yüzyıl sanayi toplumunun en önemli figürlerinden birisi olmayı başarmıştır.

4. MODERNİST YAKLAŞIM VE BAUHAUS' UN GETİRİSİ OLARAK EICHLER EVLERİ

4.1.Amerika da Kent ve Yerleşim

Amerika da şehirleşmenin tarihi, eski dünya kadar köklü olmamasına karşılık Dünya üzerinde önemli bir yere / yapılaşma düzeyine sahip olmuştur. Özellikle Amerika' nın doğu kıyısı bölgeleri kentlerin en eskilerine ev sahipliği yapan bölge özelliği taşımaktadır. Bu bölgede yer alan Cahokia, Kolomb' un keşifleri öncesi bir şehir olma özelliği taşımaktadır ve bağımsız olarak ortaya çıkmıştır. Zaman içerisinde büyüüp 20.000 gübü gibi bir nüfusa sahip olan yerleşim yerinin bugün ki alanı sit alanı olarak bilinmektedir.

Günümüzde modern şehir olarak tanımlanan yerleşimlerin tarihsel geçmişleri ise pek eski sayılmamaktadır. Kuzey Amerika bölgesi, Güney bölgesine nazaran çok geç kolonize olan bir bölge olmuştur. Farklı bölgelerden oluşan Amerika da özellikle plantasyonlarda çalışacak nüfusun az olması nedeni ile Kuzey Amerika gelişim açısından Güney ve Orta Amerika dan daha farklı gelişimler göstermiştir.

Kuzey Amerika da 1580 li yıllarda gerçekleşen ve başarısızlıkla sonuçlanan yerleşim denemelerinin ardında, 1607 yılında İngilizler tarafından kurulan Jamestown ile kolonizasyon başlamış bulunmaktadır. Zaman içerisinde farklı Milletlerin yerleşim çabaları olmasına karşılık yaşanan savaşlar ve benzeri olaylar nedeni ile bölge İngilizlerin himayesi ile kaplanmıştır.

Şehirlerin kuruluş yerlerinin seçimlerinde genel anlamda gemilerin rahat yük boşaltıp, yanaşabileceği doğal limanlar olan körfezlerin tercih edildiği yapılan çalışmalar sonucu bilinmektedir. İlk kurulan şehirlerin tamamına yakını Avrupa ile de rahatlıkla iletişim kurabilecekleri ve yerleşik ticaret yapabilecekleri yerler olarak sahil ve sahile yakın kısımlarda oluşturmuşlardır.

Bağımsızlık öncesi bu devirde en önemli şehirlerden olan Boston ve New York bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Bu şehirlerde Liman ve kale önemli unsurlardandı.

Ayrıca doğu kıyısının iklimi Avrupa'dan çok farklı değildi, ılıman bir iklime sahip olan kıyılar ve kıyı ovaları kolayca yerleşilebilir durumdaydı, Apalaşlar'dan gelen

kısa ancak yüksek debili nehirler boyunca çiftlikler kuruluyordu (<https://www.akademikcoğrafya.com/amerikan-sehirleri>).

Kuruluş ve gelişim aşamaları sürecinde küçük yerleşim alanları kendine yetebilen bir yapıda şekillenmemişlerdi. Ancak zaman içerisinde göç almaları ve yönetim açısından bir çok şekilde gelişmeye başladıkça anavatana bağlı bir yapı olmaktan çıkmış ve güçlenmeye başlamışlardır. Gerçekleşen bu göçlerin büyük çoğunluğunu Britanya dan İngilizler oluşturmaktaydı. Daha sonra İngilizler, İrlanda ve Almanlar en çok göç eden topluluklardı. Bu dönem için literatür de toplam on üç koloniden bahsedilmektedir ve bu kolonilerin üç bölüme ayrıldığı belirtilmektedir. Bunlar Kuzey eyaletleri, Orta Eyaletler ve Güney Eyaletleridir.

Kuzey eyaletleri tarımcılıkla ve ticaretle ilgilenirken Güney eyaletleri ise tarım işlerinden uzak durmayı tercih ediyorlardı. Bu sistem aslında şehirleşmenin önemli bir alt yapısal detayı olarak değerlendirilmekteydi. Ayrıca kuzey eyaletlerinde yaşanan bu gelişmeler nedeni ile sanayileşme bu bölgede daha hızlı gelişme göstermiştir. Ayrıca ucuz emek gücünün köleler vasıtasıyla toplanmasının getirdiği kârlılıkla, tarımdan sanayiye geçilemedi. Bu durum uzun yıllar kendini korudu 1860'lardaki iç savaşta dahi etkisini güneyin aleyhinde gösterdi.

Amerika da şehirleşme doğudan batıya doğru şekillenmektedir. Kuzeydoğu kıyısından iç kesimlere doğru yayılmakta olan şehirler, Fransızlardan Louisiana' nın alınmasıyla, Mississippi' nin batısına doğru yayılmaya başlamıştır. Daha sonra Meksika dan alınan Kaliforniya ile “altına hücum” eden topluluklar sayesinde bölge hızla şehirleşmeye başlamıştır.

Amerika da şehirler sanayi devriminin getirisi olarak hızla büyümeye başlamış ve gelişmeye devam etmişlerdir. Özellikle bu getirinin bir sonucu olarak hızla artan nüfusu ile NewYork 1180 de ilk olarak Amerika' nın en büyük şehri olmuş, daha sonra da 1950 yılında Dünya nın en kalabalık nüfuslu şehri olma özelliğini kazanmıştır.

Bu gelişimin en yakından izleyen ikinci şehir olma özelliğini Chicago almıştır. New York'tan en büyük farkı sanayi şehri olmasıydı.

Sanayileşmenin getirisi olarak yıllar içerisinde yüksek binalar ve arabalar için geniş yolların yapılması ile kent hızlıca çehresini değiştirmiş oldu.

ABD'de bir metropolitan alanın şehrsel çekirdeğinde yer alan ve yerel hükümetin merkezi olan kısma, merkez şehir olarak tanımlanmaktadır. San Francisco, Los Angeles ve Chicago böyle şehirlerdir. Bu merkez şehirleri çevreleyen; kasabalar, banliyöler ve kimi kırsal alanlar ise metropolitan alanlara dahildir. Metropolitan Alanlar ve Merkez Şehirlerde günümüz nüfus değişiminde genel eğilim artış yönündedir. 2000 - 2010 yılları arasında ABD'nin en büyük 15 metropolünden yalnızca Detroit'in nüfusu azalmıştır. Ancak tüm metropol alanlar incelendiğinde en büyük oransal nüfus düşüşü %-11.3'lük bir azalışla New Orleans'da yaşanmıştır. En büyük oransal büyüme ise Palm Coast, Florida'da, %92'lik bir artışla yaşanmıştır (Alioğlu, 2016) .

ABD'nin kuzeydoğusundaki, -Detroit'inde içinde bulunduğ- Rust Belt olarak bilinen sanayi kuşağı, 20. yüzyıldan sonra endüstriyel tesislerini kaybetmeye başladı. Sanayisizleşme bölgeye beraberinde nüfus azalması ve ekonomik küçülme getirmektedir. New Orleans'da ise Katrina Kasırgası'nın devam eden etkileri görülmektedir (Özey, 2015).

4.2.Amerika da Yerleşimin Getirisi Olarak Mimari Çözümler

Amerika Birleşik Devletleri, Avrupalılar tarafından keşfedilmiş ve Avrupalılar tarafından kurulmuş bir Devlet, yerleşim bütünü olarak literatür taramalarında karşımıza çıkmaktadır.

Genel olarak kentsel tasarım ölçeğinde incelendiğinde birbirini dik kesen ve birbirine paralel olan yolları ile Amerikan şehirlerinin, Dünya şehirlerinden daha farklı bir yapılaşmaya sahip olduğu dikkatleri çekmektedir.

Görsel 15: Amerika da şehirleşme

İlk Amerikan şehirleri mimari ve kültürel ve sosyal anlamda Avrupa’ dan kopmuş olmasına karşın uzun yıllar etkileşimleri sürmüş kentlerdir. Ancak kültürel aktarımlar neticesinde mimari ve şehir planlaması değişmiş ve zamanla Avrupa diğer Dünya etkilerini de etkisi altına almıştır. Hatta bu ülkelerin planlamasında Amerika’nın etkisi görülmekle birlikte Amerikanlaştırmıştır. Araç ulaşımının rahat gerçekleşebilmesi için yollar geniş ve birbirini dik kesecek bir şekilde tasarlanmıştır. Yapılar yüksek katlı olarak tasarlanmış ve bu yaklaşımla dünyanın birçok ülkesine de ilham olmuştur.

4.3.Eichler Evleri Mimari Çözüm Önerileri

Bu tarz Amerika’da Bauhaus etkisinde büyüyerek global bir tarz haline gelmiştir ve tasarımda uluslararası üslubu oluşturmuştur. II Dünya Savaşı’nın gölgesinde, büyüyen ekonomi ve gelişen teknoloji ile birlikte Amerika’da şehirler genişlemeye başlamıştır ve banliyö yerleşkeleri kendini göstermiştir. Joseph Eichler tarafından Kaliforniya’da inşa edilen “Eichler Evleri” gibi yeni, basit ve hızlı bir şekilde inşa edilebilen modern evler ve mahalleler oluşmaya başlamıştır. Bu durum modern evler için modern mobilyalara gereksinim yaratmıştır. Eichler Evleri teknolojik gelişmeler ışığında yeni dokuların, renklerin ve yeni formların oluşmasını mümkün kılmıştır.

Böylelikle Eichler Evleri ile birlikte yeni tarz mobilya ve uygulama malzemeleri üretilmeye başlanmıştır.

II. Dünya Savaşı sonrası dönem, Amerika'nın birçok bölgesinde dramatik bir dönüşüm ve yenilenme süreci başlamıştı bu durum sınırları içerisinde Kaliforniya'nın da yer aldığı Körfez Bölgesi içinde bir istisna değildi. Ülke genelinde, hızla büyüyen orta sınıf tüketiciyi barındırmak adına banliyö alanlarında spekülatif konut projeleri ve yolları planlanmıştır ve hızla inşa edilmişti. Modern tarzda yapılan, yeni malzemelerin ve minimalist bakış açısını barındıran fonksiyonel konut tasarımları, Amerikalıların yaşamlarını daha iyi hale getirmeyi, yaşamayı daha kolay ama aynı zamanda daha tatmin edici bir hale dönüştürmeyi, kullanışlılığın yanında estetik kaygıları ve beklentileri de projelerin içine katarak müşterilerine vaat etmiştir. Kaliforniya'nın sıra dışı manzarası ve elverişli ve ılıman iklimi, savaş sonrası dönemde birçok Amerikalının banliyö hayalleri için ideal bir yerleşke oluşturmuştur.

Eichler'den başka belki de hiçbir Amerikalı gayrimenkul geliştiricisi bu fırsatı görebilecek kadar ileri görüşlü olamamıştır.

Eichler, 1940'ların sonlarında San Francisco Körfezi bölgesinde evler inşa etmeye başladığında, kitleler için geçmişte büyük ölçüde hiçbir mimarın sağlayamadığı en yüksek kalitede evler ve olanaklar sağlamayı amaçlamıştır. Eichler'in şirketi "Eichler Homes", yirmi yıl boyunca Kaliforniyalıları üç önemli konsepti (tasarım, satın alınabilirlik ve topluluk) pazarlamıştır. Eichler, kesinlikle iyi tasarlanmış evlerin uygun fiyatlı olması ve sahiplerine yüksek yaşam kalitesi sağlaması gerekliliği ilkesini benimseyen tek inşaatçı olmasa da bu prensibi etkileyici bir ölçekte yürürlüğe koymayı başarmış belki de ilk mimardır. Kaliforniya genelinde üretken olan Eichler, özellikle Palo Alto bölgesinde çarpıcı bir iz bırakmıştır. Eichler, kariyeri boyunca 11.000'den fazla ev inşa etmiştir. Bu evlerden 2,700'ü Palo Alto'da bulunmaktadır.

Eichler kariyerine emlak geliştiricisi olarak başlamamıştır. 1900 yılında New York'ta doğan Eichler 1925 yılında ailesiyle birlikte Kaliforniya'ya taşınmıştır. Genel anlamda bu yıllarda serbest meslek mensubu bir iş adamı olarak çalışmıştır. 1940'lı yıllarda bir dizi olay neticesinde Eichler kariyerini tekrardan gözden geçirmek durumunda kalmıştır. Eichler, karısı ve çocukları ile birlikte, Hillsborough, Kaliforniya'da Frank Lloyd Wright tarafından tasarlanmış bir konut olan Bazett House'da bir süre yaşamıştır. Bu süre zarfında Mies Van der Rohe'nin de tasarımlarını inceleyerek basit tasarlanmış, uygun fiyatlı, ulaşılabilir evler inşa etme fikrine sahip olmuştur. Frank Lloyd'un modern tarzda inşa ettiği evinden çok etkilenmiştir.

Görsel 16: Frank Lloyd W. Evi Kaliforniya

Eichler etkilendiği uygulama fikirleri temelde basitti, geometrik formda bir bina, radyant ısıtma boruları içeren döşeme temelleri ve ortak yaşam anlarından oluşuyordu.

1947'de ilk olarak "Sunnyvale Building Company" ismi altında yeni bir emlak şirketi kurmuştur. İlk başlarda prefabrik evler ve bağlantı yolları inşa etmiştir. Devamında zihninde canlandığı yeni yapı konseptini uygulayabilmek adına farklı mimarlara çizimler yaptırmıştır. Sonuç olarak ilk yaptığı ev Palo Altoda bulunan kentin güney kesimindeki "University Gardens" olmuştur.

Tasarımda geniş çıkıntılı saçaklar, alçak ve geniş çatılar, küp benzeri yapılar kullanılmıştı ve bu oluşumlar tanımlanabilir bir şekilde modernisti. Joseph Eichler

hayalini kurduğu kitleler için modernist evler projesini hayata geçirebilmek adına 1940 yılının sonlarında San Francisco’da bulunan Anshen & Allen firmasını satın almıştır. Firmanın sahipleri Stephen Allen ve Robert Anshen Bauhaus stilini benimsemiş ve Van Der Rohe hayranı mimarlardı. Frank Lloyd Wright’a olan saygıları da onları Eichler için vazgeçilmez bir hale getirmiştir.

EICHLER EVLERİ - Palo Alto

Görsel 17: Palo Alto

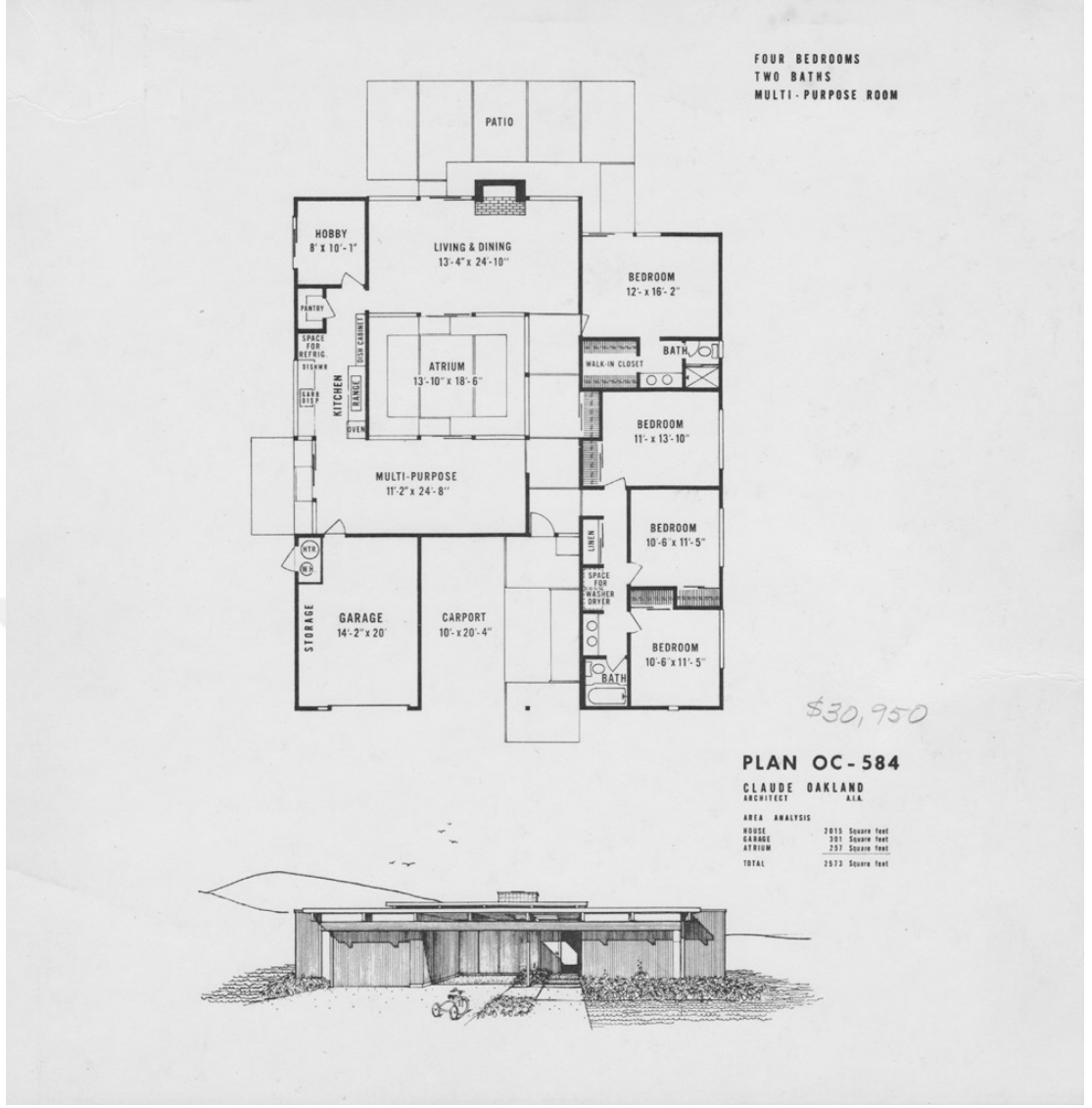
Firmanın Eichler için yaptığı ilk tasarımları AA-1 olarak adlandırılmıştır ve daha sonrasında Eichlerin temel tasarım prototipini oluşturmuştur.

Bu özellikler; Çelik kirişler, büyük ölçüde düz bir çatı Ön ve arka cephede tam boy cam duvarlar yapıya entegre bir garaj veya otopark, yapı içerisinden oturma ve yemek

odalarını birleştiren bir kat planı şeklinedir. Birçok banliyö bölgesinde inşa ettiği evlerin temelini bu tasarımlar oluşturmuştur.

Yaptığı evler kısa sürede satıldığı için Eichler farklı mimarlarla da çalışmaya başlamıştır. Claude Oakland ile etkili bir ortaklık kuran Eichler alıcıların ihtiyaçlarına yönelik tanınmış modernist mimarlarla çalışmıştır. Çalıştığı mimarlar arasında; Thoms Church, Kathryn Stedman, Robert Royston, Hamamoto, Mayes & Beck gibi isimler yer almaktadır.

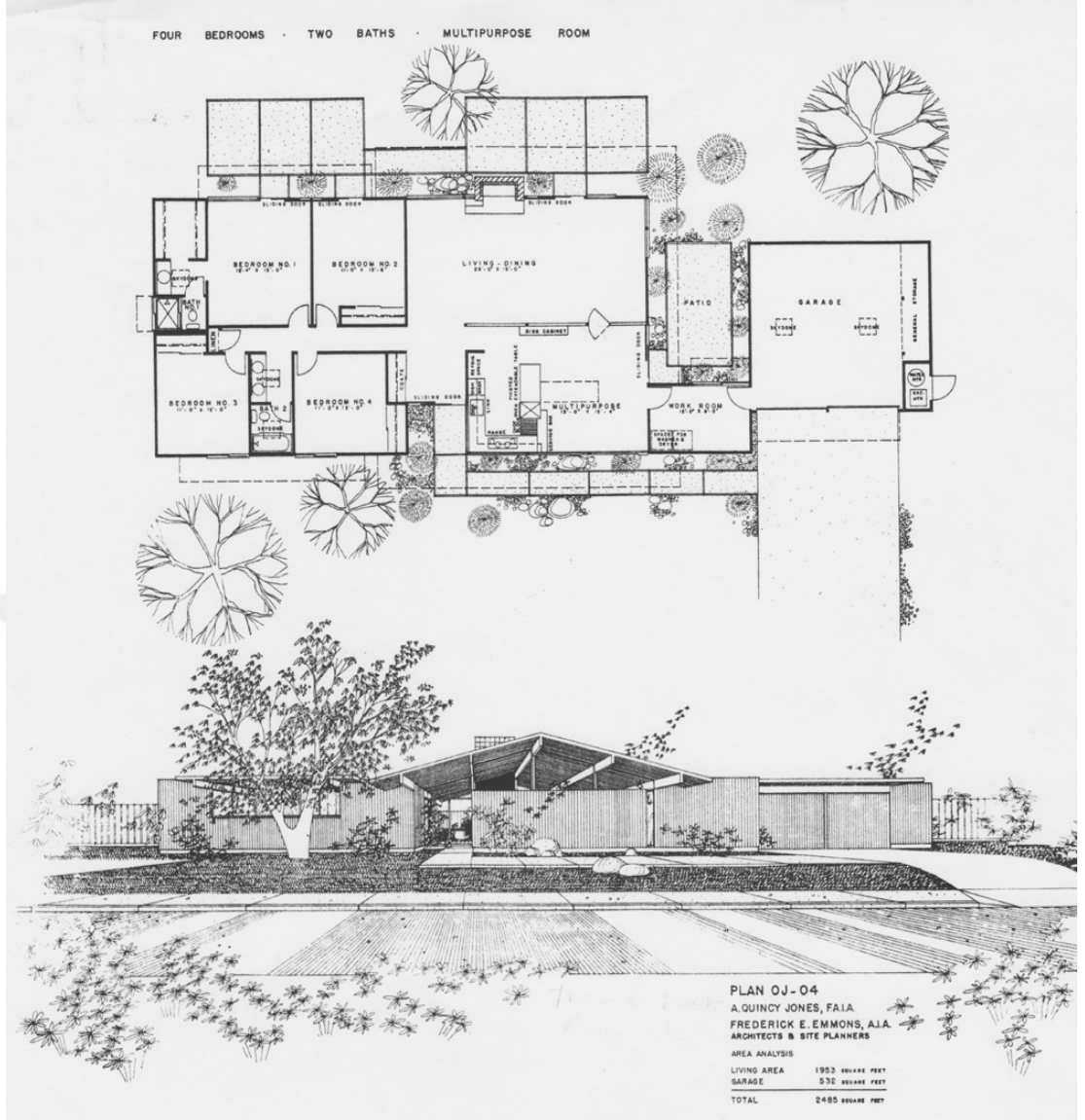

Orange County'de daha az yaygın olan Eichler evlerinin örnek tasarım modellerinden #OC-584 tasarımı, plan özelliklerinden biri olarak çoğu yerden daha geriye yerleştirilmiş bir avluya sahipti. Çok amaçlı odanın evin ön tarafına yatay olarak yerleştirilmesiyle, atriumu çevreleyen cam genişlikler daha belirginleştirilmiştir.

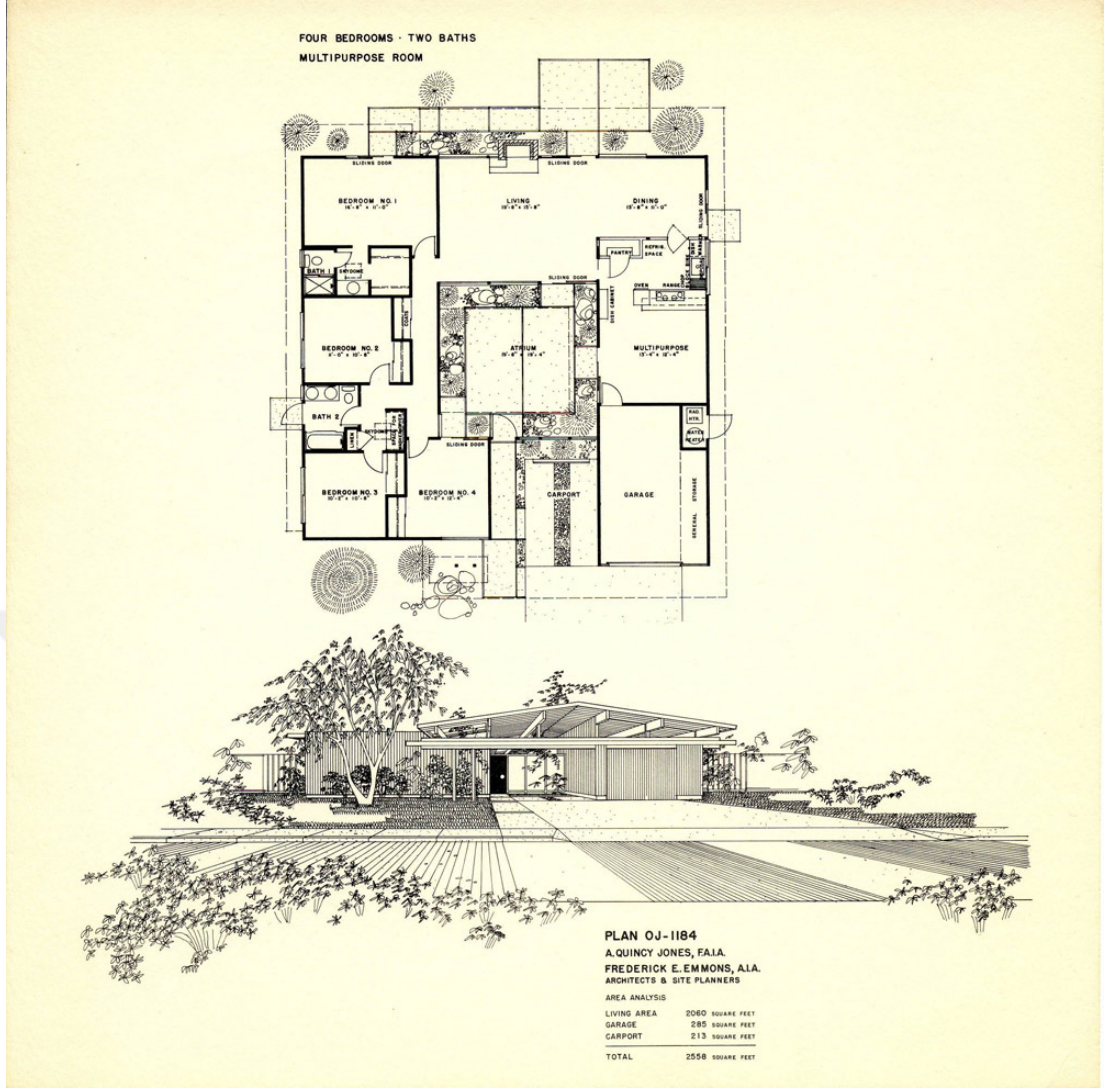
Ev toplamda 2015 fitkare olarak tasarlanmıştır. 301 fitkare garaj alanı bulunan evin tasarımı 4 yatak odası ve 2 banyo olarak tasarımı alana yerleştirilmiştir. Orta alanda yer alan atrium bölümünü 257 fitkare dir.

Eichler tarafından tasarlanan bu evde, Fairhills bölgesinde 9 adet konut bulunmaktadır.

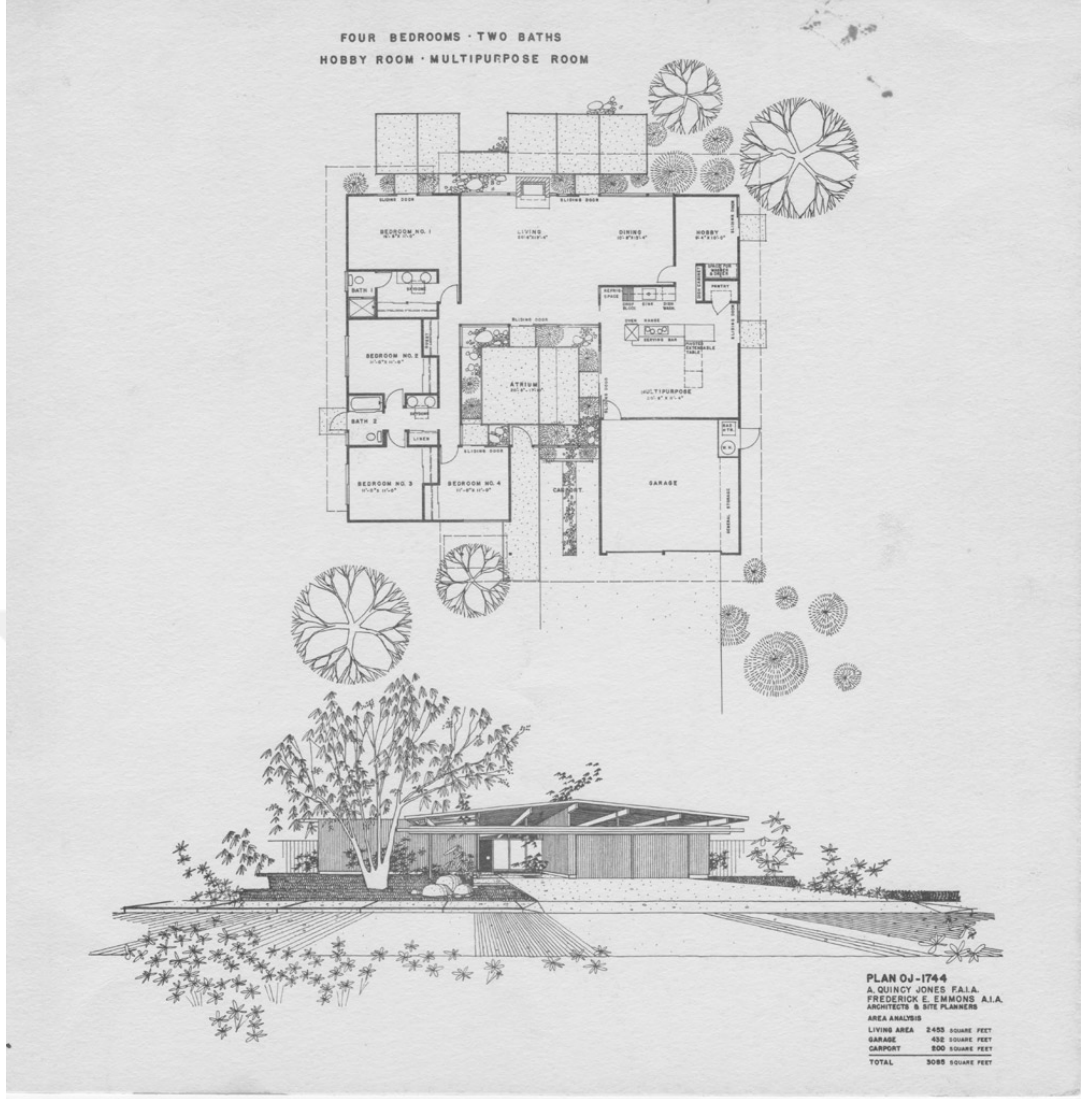
Orange County'deki en nadir Eichler kat planlarından biri olan #OJ-04, daha sığ alanlardan tam olarak yararlanmak için oluşturuldu. Bu planın en benzersiz özelliği, tamamen kapalı bir atriyumun olmamasıdır. Bunun yerine mimarlar, garaj, yemek ve çok amaçlı odalar arasında üç tarafı sınırlandırılmış bir veranda konumlandırılmıştır.

- 1953 fit (yaşam alanı)
- 532 fit kare (garaj)
- 4 Yatak Odası/2 Banyo
- Fairhills bölgesinde sadece 2 ev bu planı kullanıyor

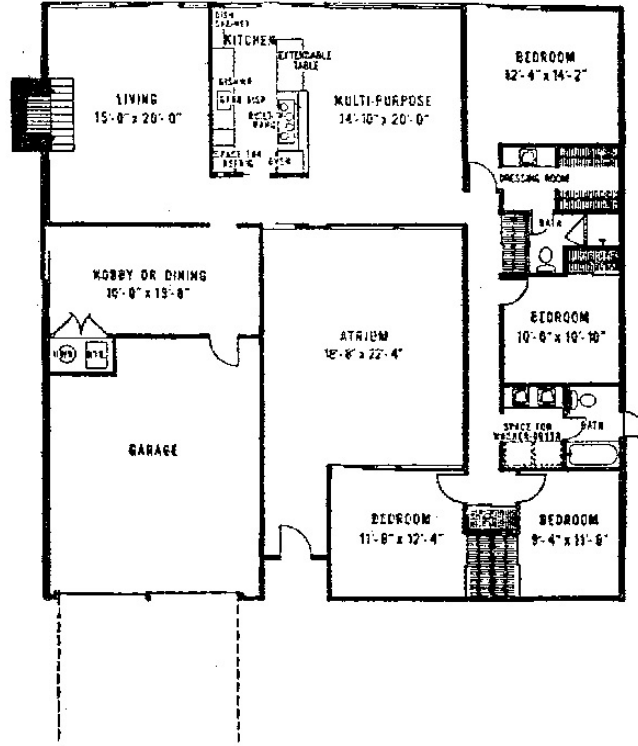
#OJ-1184'ün kat planı, avluyu çevreleyen en geniş cam genişliklerden bazılarına sahip tanıdık bir plandır. Çamaşır makinesinin/kurutucunun 3 küçük yatak odasına yakın konumu ve mutfakın garaja göre olması düşünceli bir dokunuş.

- 2060 fit kare (yaşam alanı)
- 285 fit kare (garaj)
- 213 fit kare (carport)
- 4 Yatak Odası/2 Banyo
- Fairhills bölgesindeki 13 ev bu planı kullanıyor

Keskin gözler #OJ-1744'ün 3 araçlık (2 araçlık garaj + otopark) korumalı alana sahip tek Fairhills planı olduğunu fark edecek. Mutfağın yönü ve yatak odası kanadının yerleşimi açısından farklılık gösterse de, yerleşim düzeni en çok # 274'e benzer.

- 2455 fit kare (yaşam alanı)
- 432 fit kare (garaj)
- 200 metrekare (carport)
- 4 Yatak Odası/2 Banyo
- Fairhills bölgesindeki 8 ev bu planı kullanıyor

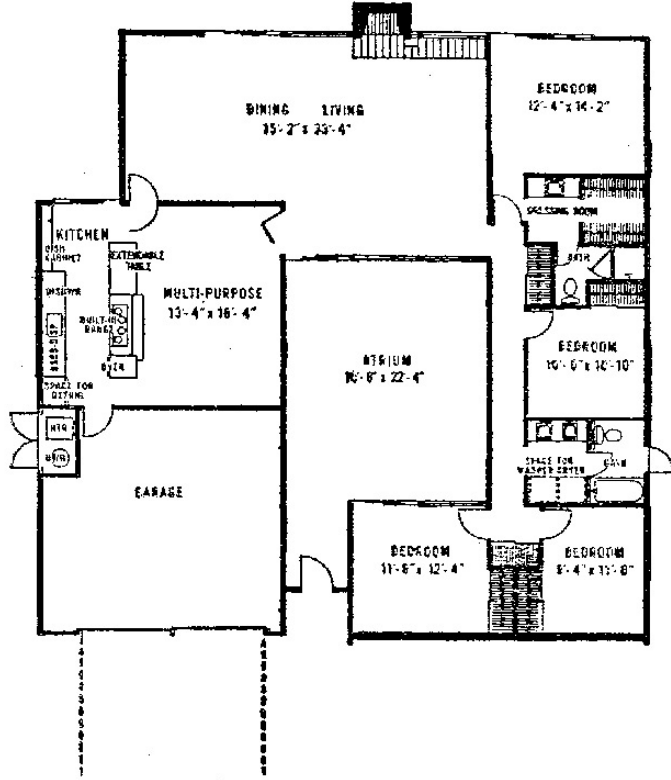
PLAN LA-81

4 bedrooms, 2 baths, multi-purpose room, atrium, hobby room, 2-car garage. Square footage: Living Area 2036, Atrium 468, Garage 474.

Fairhaven #LA-81/R (Anshen/Allen)

Mahalledeki birkaç özel evin dışında, LA-81 en az kullanılan modeldir. 2 arabalık garaj ile oturma odası arasında yer alan oda biraz benzersizdir. Konut sahibinin tercihinine bağlı olarak, çoğunlukla yemek odası veya hobi/ev ofis alanı olarak kullanılır.

- 2036 fitkare (ev)
- 468 fit kare (atriyum)
- 474 fit kare (garaj)
- 4 Yatak Odası/2 Banyo
- Fairhaven bölgesindeki 6 ev bu planı kullanıyor

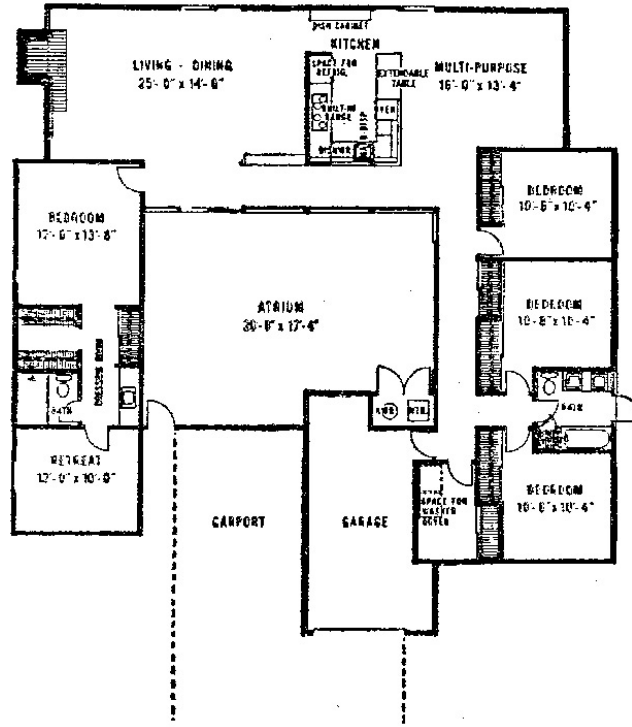
PLAN LA-91

4 bedrooms, 2 baths, multi-purpose room, atrium, 2-car garage. Square footage: Living Area 2070, Atrium 668, Garage 445.

Fairhaven #LA-91/R (Anshen/Allen)

Göreceli bir terim olmasına rağmen #LA-91, Fairhaven gelişiminde en yaygın olarak kullanılan kat planıdır. Dört yatak odasının tümü, maksimum ses yalıtımı için yaşam alanları karşılarında olacak şekilde evin bir tarafında yer almaktadır.

- 2070 fitkare (ev)
- 445 fit kare (garaj)
- 668 fit kare (atriyum)
- 4 Yatak Odası/2 Banyo
- Fairhaven bölgesindeki 38 ev bu planı kullanıyor

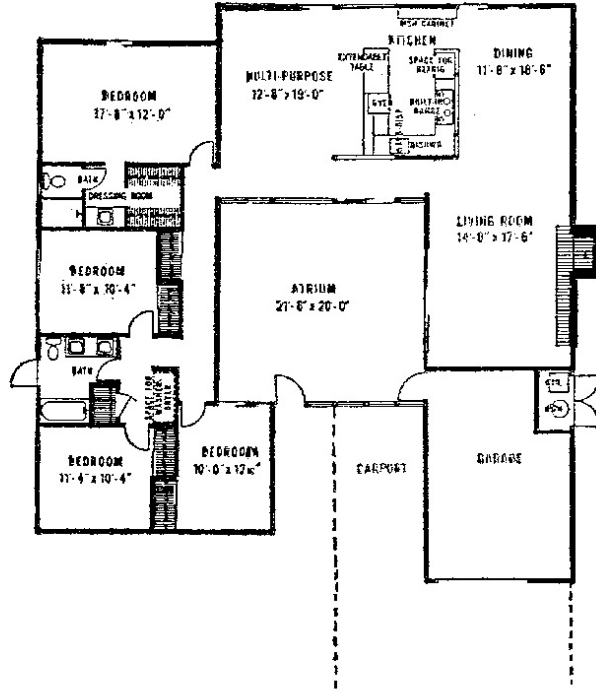
PLAN LJ-115

4 bedrooms, 2 baths, multi-purpose room, atrium, carport and garage. Square footage: Living Area 2100, Atrium 553, Carport 303, Garage 237.

Fairhaven #LJ-115/R (Jones/Emmons)

LJ-115'in daha büyük ailelerde - ya da en azından ebeveynler arasında - çok popüler olduğu kanıtlanmıştır! Ana süit ve (çok ihtiyaç duyulan) dinlenme odası, maksimum izolasyon için karşı uçta üç yatak odası ile evin bir tarafında yer almaktadır.

- 2100 fit kare (yaşam alanı)
- 553 (atriyum)
- 330 fit kare (carport)
- 237 fit kare (garaj)
- 4 Yatak Odası/2 Banyo
- Fairhaven bölgesindeki 14 ev bu planı kullanıyor

PLAN LJ-124

4 bedrooms, 2 baths, multi-purpose room, atrium, carport, garage. Square footage: Living Area 1963, Atrium 436, Garage 319, Carport 220.

Fairhaven #LJ-124/R (Jones/Emmons)

Jones/Emmons #LJ-124 modeli, evin arka kısmına gerekli çok amaçlı odayı yerleştiren az sayıdaki modelden biridir. Bu konfigürasyonda mutfak, yemek alanı ile daha önce bahsedilen çok amaçlı oda arasındaki konumunda herhangi bir dış duvardan bağımsız olarak yüzer.

- 1963 fitkare (yaşam alanı)
- 436 fit kare (atriyum)
- 319 fit kare (garaj)
- 220 metrekare (carport)
- 4 Yatak Odası/2 Banyo
- Fairhaven bölgesindeki 25 ev bu planı kullanıyor

4.3.1. Yapılarda Kullanılan Düzlemsel Elemanlar

ÇATI

Genellikle düz çatılar eğimi az olan üçgen düz tepeli formundaki üst çatıyla birleştirilmiştir. 3.12 oranında eğim kullanılmıştır. Çatılar tipik olarak katran ve çakıl taşlarıyla haddelenmiş çatı gibi görsel olarak düz malzemelerle kaplıdır.

Görsel 18: Dış Tasarım 229 ely place, palo alto (Model ev)

ZEMİN

Tüm plan düz zemin üzerine kurgulanmıştır. Genellikle hem iç mekânda hem de dış mekanda yerden ısıtılmalı beton dökme zemin döşemesi kullanılmıştır. Tek bir taban düzlemi oluşturulmuştur.

Görsel 19: İç Tasarım 229 ely place, palo alto (Model ev)

DUVAR

Kullanılan mobilyalar ve malzemeler bu yapılar için temel belirleyici özelliklerdi. Duvar boyunca uzanan taş şömineler oturma odaları için ortak bir görüntü algısı oluşturmuştur.

Doğal aydınlatma yapılar için çok önemli bir hale gelmiştir. Bunun için geniş cam duvarlar ve tam boy sürgülü kapılar kullanılmıştır.

Yapının arka cephesinde genellikle tam boy cam duvarlar kullanılmıştır. Düşey düzlemlerin kompozisyonu mekanın kesintisiz alanını (total açıklığı) bölerek, iç hacimde iç içe geçmiş mekanlar oluşmasını sağlamış ve bu sayede mekan da algılanabilir bir açık plan oluşumu yaratılmıştır.

Görsel 20: Eichler Evi Model L-154, Claude oakland tarafından tasarlanmıştır Los altos, Ca

4.3.2. Düzlemler Arası Açıklıklar

Pencereler

Yapılarda zeminden çatıya kadar geniş açıklıklarla mekânın iç ve dış ilişkisi güçlendirilmiş aynı zamanda gün ışığının verimliliği arttırılmıştır. Manzaranın daha net ve fonksiyonel olması sağlanmıştır. Mekânda dikey ve yatay bant pencere tipi kullanılmıştır.

Bu durum cephede daha modern bir stil yaratmaktadır. Yer yer çatı pencereleri bulunmaktadır. Mekânın geçirgenliği güçlendirilmiştir.

Görsel 21 : Eichler Evleri Modelı X-100 Ön Bahçe, Tavan Pencere ve Garaj Girişleri

Kapılar

Eichler evlerinin karakteristik özelliklerinden bir diğeri de geniş ve evin içine giriş imkânı sunan bütünleşik garaj kapılarıdır. Kapılar açıldığında geçirgen cam duvarlar sayesinde atrium gözükmeştir, bu durum yapıya farklı bir modern tarz kazandırmıştır. Yapıya ön cepheden bakıldığında yoldan garaj kapıları görülmektedir. Evin ön giriş kapısı ham ağaçtan imal edilmiştir, bahçeye açılan kapı alüminyum malzemeden imal ve sürgülüdür.

4.3.3. Yapıların Strüktürel Özellikleri

En karakteristik özelliği betonarme zemin üzerine inşa edilen ağaç sütun ve kirişlerdir. Zemin üzerinde hem zeminin entegre edildiği hem de çatının yükünün taşındığı ağaçtan bir iskelet oluşturulmuştur. Bazı evlerinde aynı sistem çelik iskelet üzerine kurulmuştur. Çatılar altında açık kirişler yer almaktadır. Hızlı inşa edilebilir olması, esnek iç mekân kullanımının bulunması ve arka cephelerde büyük cam bloklarına yer verilebilmesi bu sistemin kullanılmasının temel nedenleridir.

Görsel 22 : Kiriş – kolon konstrüksiyon methodunu gösteren fotoğraf. 1950

Form ve Kütle

Eichler evleri alçak yüksekliğe sahip / tek katlı yapılardır. Temiz ve açısız çizgilere sahip yatay yönelimli, kutu benzeri bir kütleye sahiptirler. Yerleşim planları genellikle kare şeklindedir. Odalar ve ortak kullanım alanları atrium etrafında U formunda şekillenmektedir. Penceler komşu yapılarla doğrudan bir ilişki içerisinde bulunmamışlardır genellikle büyük pencereler arka bahçeye doğru yapılmıştır.

Bu tasarım anlayışı konut sahiplerinin gizlilik kaygıları dikkate alınarak şekillenmiştir. Kutu şeklinde tasarlanan bu konutların mekânsal dizilimleri de / mekan hiyerarşisi de yine aynı bakış açısı ile planlanmıştır. Birbiri ardına sıra gelen ancak mahremiyet, sirkülasyon gibi kavramların tasarım noktasında dikkate alındığı mekânsal organizasyonda mekanların kullanımının daha doğru şekillendirilebilmesi için tüm açılar 90 derece olarak planlamaya dahil edilmiştir.

Görsel 23: Ön cephe kesit planı A. Quincy Jones Orange.County Evi

Atrium

Güneş ışığı ve doğa ile bütünleşik olma fikri evlerin içerisinde atrium alanının oluşmasına neden olmuştur. Eichle’rin en büyük imzalarından biridir. Mekân içinde mekân oluşturmıştır. Bir mekân daha geniş bir mekânın hacmi içinde yer almıştır. Bu alan genellikle eğlence ve dinlenme için kullanılmıştır.

Atrium alanları ile yemek odaları ve salon / dinlenme alanları arasında bu nedenden dolayı giriş çıkış yapılabilecek geniş kapı açıklıkları oluşturulmuştur.

Görsel 24: Atriumu gösteren bir fotoğraf 1952

4.3.4. Yapıların Mekansal Özellikleri

Plan ve Özellikleri

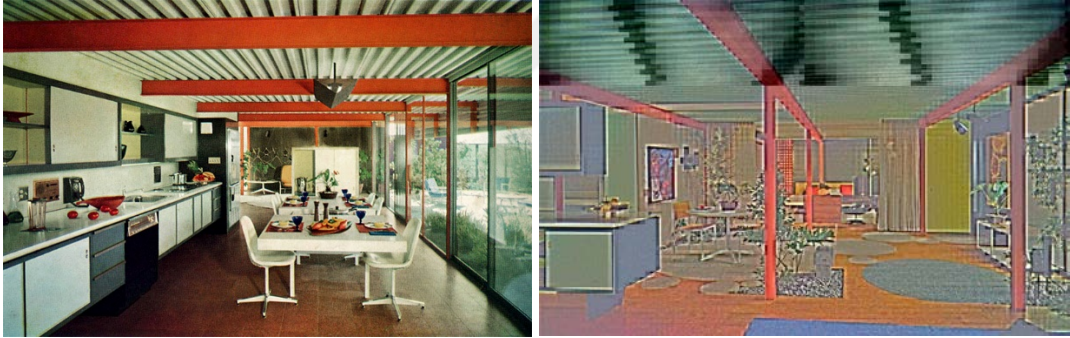
Eichler Evleri birbirine bağlı oturma odası, yemek odası ve mutfak şeklinde tasarlanmıştır. Açık yerleşim planı kullanılmıştır. Ortak kullanım alanları doğrudan arka bahçeye açılmaktadır. Genellikle 2 veya 4 odalı versiyonları uygulanmıştır. Yerden ısıtma tüm evlerde standart bir uygulamaydı, beton zemine gömülmüştür. Duvarlar genellikle maun kaplama yapılmıştır.

Kümesel bir mekan dizilimi söz konusu olan yapı planlarında özellikle iç içe geçmiş mekansal çözüm önerileri dikkatleri çekmektedir. Bir çok metrekare de farklı aile tip ve grup için çözüm önerileri ile tasarlanan konut örneklerinin en önemli özelliklerinden biri olarak evin orta bölümünde tasarlanmış olan atrium bölümleri dikkatleri çekmektedir.

Her konut tipi için özel garaj alanları tasarlandığı dikkatleri çekmektedir. Tek katlı olarak tasarlanan bu yapıların her birinde garaj alanından evin içine giriş alanları düşünülmüştür. Konut tiplerinde genel olarak yatak odaları aynı düzlem üzerinde çizgisel bir şekilde planlamaya dahil edilmiştir. yatak odalarının depolamam

alanlarında duvarları daha işlevsel kullanabilmek adına depolama alanları oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra ıslak hacimler yatak odalarının orta aksında yer almaktadır. Ve her odadan rahatlıkla ulaşım sağlanmaktadır. Bazı plan örneklerinde ıslak hacimlerden dış mekana çıkış sağlanması için servis kapıları konumlandırılmıştır. Yatak odalarının holünde yer alan ıslak hacimlere bir koridor, hol yardımı ile diğer mekanlardan geçiş sağlanırken tüm mekanların işlevselliğinin göz önünde bulundurulduğu ve planlamanın dikkatlice yapıldığı plan şemalarından okunmaktadır.

Salon ve mutfak, pişirme alanın iç içe geçmiş şekildedir. Rahatlıkla servis imkanı oluşması için yarı açık yarı kapalı tasarlanan mutfak alanı ile özellikle yemek odası arasında bağ kurulmasına dikkat edildiği yine plan şemasından okunmaktadır. Ayrıca bu alanlar atrium bölümü ile de bağlantılıdır. Literatür taramasında ortaya çıkan ve tezin önceki bölümlerinde de bahsedildiği üzere açık alan ve kapalı alan arasında doğru bir bağ kurmak ve insan / doğa arasında bağı koparmamak adına konutlara dahil edilen bu mekanlar ayrıca konutun kalbi niteliğinin taşımaktadır.

Görsel 25 : Salon, mutfak ve pişirme alanı

Mobilya / donatı anlamında mekansal dizilimler incelendiği zaman minimalist bir yaklaşım izlendiği ancak lüks kavramının bu konut tasarımlarında söz sahibi olduğu gözlemlenmektedir.

Konutların salon / oturma alanına konulan şömineler, geniş cam cepheler, kullanılan malzemeler hem lüksün, hem minimalistliğin, modernliğin ve tarzın bir göstergesi olarak karşımızda durmaktadır.

Mobilya ve donatılar genel anlamda mekansal kurguya gönderme niteliğinde daha çizgisel ve yumaşak kıvrımlara sahip tasarlanmıştır. Bauhaus okulu eğitmen ve öğrencilerinin yaptığı tasarımları mekansal dizilimler de görmek mümkündür.

Görsel 26: Eichler Evi plan perspektif görünüşü

Mekansal kurgu açısından değerlendirildiği zaman Eichler evleri ile ilgili, plan şemalarında da görüldüğü üzere mekanların iç içe geçmiş olduğu dikkatleri çekmektedir. Süreklilik sağlamak amacı ile dizimler arası bağlantı bütüncül bir bakış açısı ile ele alınmıştır. Hemen tüm plan şemalarında katın orta alanında yer alan atrium boşlukları, salonun en göz alıcı yerine yerleştirilmiş olan şömine, minimalist mobilyalar bu planlamanın en dikkat çeken unsurları arasında bulunmaktadır.

Doğa ile iç içe olması planlanan konut tiplerinde sadece geniş pencere açıklıkları değil, çatı pencereleri, döşeme yırtıklarına yerleştirilmiş yeşil bitki alanları da iç mekanda görülmektedir. Mekansal organizasyonun bir sonucu olan iç ve dış mekan arasındaki karşılıklı ilişkide insanlar bir alanı, boyutlara, biçimine ve malzeme seçimine göre iç ya da dış olarak, arada bulunan mekanların biçimleriyle de algılamaktadırlar. Özellikle atrium alanına bakan cam duvar yüzeler bu algının oluşmasını sağlamaktadır.

Ching in tanımı ile yarı özel alan olan avlular, bahçeler gibi atriumlar da özel yaşamla toplumsal yaşamı kaynaştıran geçişler olmaktadır. Dört kolon büyük bir oda ve çevre içinde ayrı bir mekansal hacmin köşelerini oluşturabilir. Bir kanopiyi destekleyen bu kolonlar bir aedicule yani kutsal bir alan / mekan olarak, sembolik merkez görevi gören küçümen bir pavilonu meydana getirir (Ching, 1979).

Bu tanım temel de tasarımda merkezde, çekirdek görevi gören atrium un mekansal bütünlük olarak denge konusunda ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Doğallığı yakalayabilmek adına dikkat çeken bir diğer öge de malzemenin yalın bir biçimde kullanılmaya çalışılmasıdır. Strüktür açık ve sadedir. Bauhaus ekolonün önemli tasarımcılarının mobilya, ürün ve donatı tasarımları hemen her konut özelinde görülmektedir.

Bir diğer tasarımsal farklılık ise mekanlar arası akışı bozmamak adına oluşturulan bölücülerin perdeleme yardımı ile oluşturulmasıdır. Tavana dahil edilen bir ray sistemi ile tül ve benzeri perdelemeler yardımıyla mekanlar arası geçişler dengelenmeye çalışılmıştır. Çelik kullanımı kadar ahşap kullanımı da evin her köşesinde dikkat çekmektedir. Döşemeden mutfak dolaplarına kadar birçok noktada ahşap kullanımı görülmektedir. Ancak ana akslar da (Salon gb.) halıfleks kullanımı görülmektedir.

Renklerin uyumuna tasarım hususunda dikkat edilmiş olması ve doğayı çağrıştıran tonların seçilmesi açık plan kurgusunu desteklemektedir.

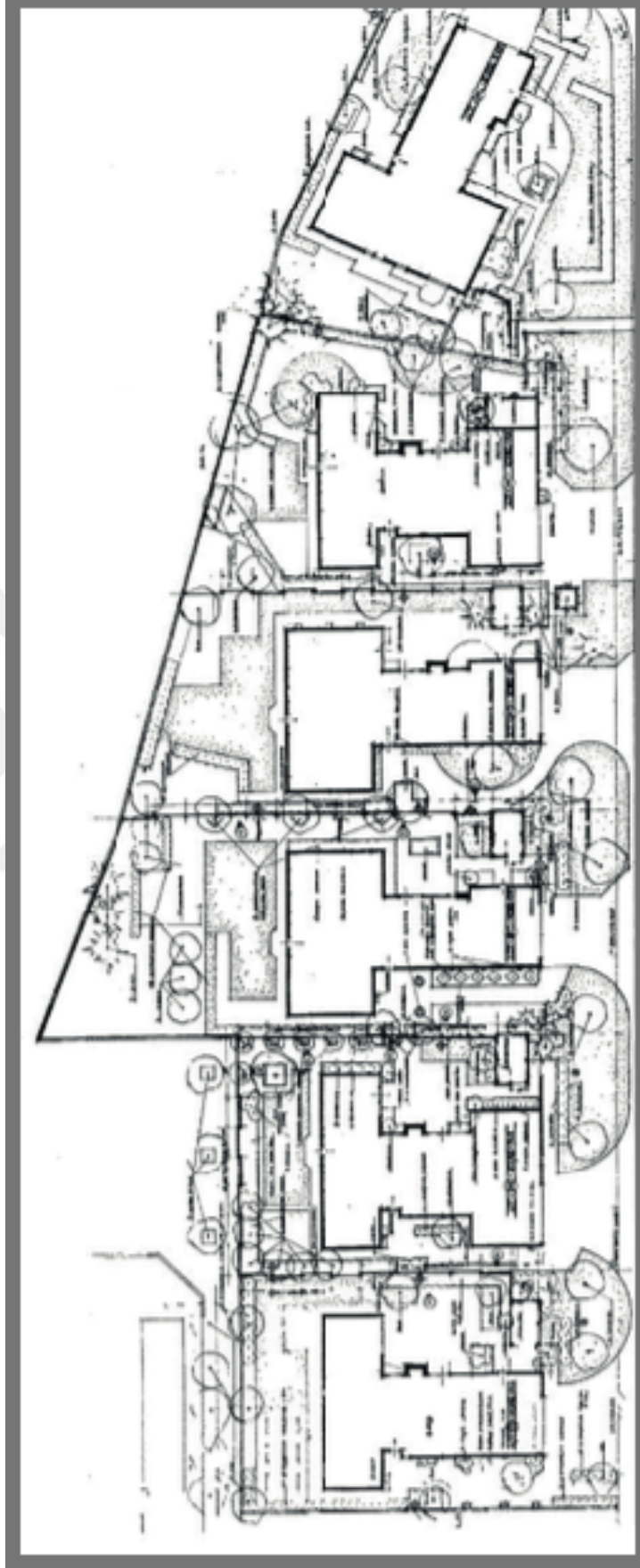
Görsel 27: Eichler Evleri Ortak Alan Görseli

Bu kurgu bütününde asıl önemli olan tasarımda ölçek bütünlüğü olarak da değerlendirilebilir. Ching'in deyiimiyle ölçek, genel olarak herhangi bir şeyin boyutuyla veya referans olarak alınan bir standart ile kıyaslanmasını gerektirirken (Ching, 2002, s. 278); bir şeyin göreceli olarak ne kadar küçük veya ne kadar büyük olduğunu düşündürmektedir. Bu bakış açısı ile bakıldığı zaman konutların mekan kurguları da incelendiğinde hem mekan hiyerarşisi hem de mekan ve donatı özelinde değerlendirildiği zaman oran ve orantının önemli olduğu görülmektedir.

Çevre ve Mekan İlişkileri

Eichler evleri genellikle sokaklara paralel olarak sokakların gerisinde konumlandırılmıştır. Düz bir topografik yapı üzerinde yer alırlar. Sokakla bağlantılı olan ön bahçede çim zeminler, alçak çalılar ve büyük- yüksek ağaçlar kullanılmıştır. Bu ağaçlar gölgelik alan sağlamaları açısından tercih edilmiştir. Garaja ve evin girişine yürüme yolları yapılmıştır. Evin arka bahçesini saran çitler kullanılmıştır. Yer yer beton teraslar kullanılmıştır.

Frimanın Eichler için yaptığı ilk tasarımları AA-1 olarak adlandırılmıştır ve daha sonrasında Eichlerin temel tasarım prototipini oluşturmuştur. Bu özellikler; Çelik kirişler, büyük ölçüde düz bir çatı Ön ve arka cephede tam boy cam duvarlar yapıya entegre bir garaj veya otopark, yapı içerisinden oturma ve yemek odalarını birleştiren bir kat planı şeklindedir. Birçok banliyö bölgesinde inşa ettiği evlerin temelini bu tasarımlar oluşturmuştur.

Görsel 28 :Palo Alto’da Eichler Evlerinden oluşan bir mahallenin yerleşim planı

5. SONUÇ

Planlama döneminden, üretim dönemine kadar, ilerleme, mekanikleşme, verimlilik ve çoğaltılabilirlik gibi birçok anahtar kelimeyi bünyesinde barındıran bir tarih bütünü olarak Bauhaus okulu görünüş ve yorumlanış ile ilgili farklı kavramları bünyesinde bulundursa da tasarıma farklı bir bakış açması ve yön vermesiyle önemli bir noktada yer almaktadır. Bauhaus' un kendisini var etmiş kişilikleri ve ürünleriyle kendi sosyo – politik ortamında ortaya çıkmış tarihsel bir gerçeklik olduğu kadar, gerek bu ortamda gerek se başka bağlamlarda ileri sürülmüş bir dizi söylemden oluşan kurgusal bir yapı olduğunu göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Bauhaus, uyumlu bir yapıya ulaşmak için sadeliği amaçlamıştır. Buradaki uyum önemli bir nedendir. Farklı malzemeleri bir araya getirmek, güzel sanatları uygulamalı sanatlarla iç içe geçirmek, bir projeyi tamamlamak adına farklı disiplinleri tek bir yetkili ekipte birleştirmek bu uyumun ne kadar önemli bir yapı olduğunu vurgulamaktadır. Bauhaus stilinin ve 20. Yüzyılın en önemli mimarlarından biri olan, sadelik konusunda oldukça etkili bir mimari bakış açısı yaratan Ludvig Mies Van Rohe ve modernizmin bir diğer öncü mimarlarından olan Frank Lloyd Wright'ın yapılarındaki yapısal ve tasarımsal benzerliklerinin birçoğu Eichler Evlerin'de yer almaktadır. Bu evlerin tasarımındaki modernist yaklaşımın, kökenlerinin 20.yüzyıl başlarında Avrupa'da doğan daha sonra Amerika'daki uluslararası üslubu şekillendiren Bauhaus fikrinin birer parçası olduğu gözlemlenmektedir. Bauhaus fikri bu etkileri sayesinde kitlelere modernizmi ulaştırma hedefini dolaylı bir şekilde olsa da başarmıştır.

Modernizmle birlikte yaşam standartları değişmiş, bu değişimler sadece insanların beğenilerini değil, mekanların dizilimlerini, plan şemalarını ve organizasyonel sınıflandırmalarını etkilemiştir. Plan şemaları açısından tarihsel süreçte gelişen bu değişimler Bauhaus okulunda öğretilen mimarlık eğitimi ile tasarımcılardan öğrencilere aktarılmış ve böylelikle değişimler hayata geçirilmeye başlanılmıştır.

Modernizmin dünya üzerinde hızlı bir şekilde yayılması ile birlikte Bauhaus, okul ya da bir düşünce olmaktan çıkıp bir ideal olarak Amerikalı emlak geliştiricisi olan Joseph Eichler'in hayatında büyük bir hedef ve adım olarak Kaliforniya Modernizmi şekillendirmiştir.

Eichler'den başka belki de hiçbir Amerikalı gayrimenkul geliştiricisi bu fırsatı görebilecek kadar ileri görüşlü olamamıştır. Eichler, 1940'ların sonlarında San Francisco Körfezi bölgesinde evler inşa etmeye başladığında, kitleler için geçmişte büyük ölçüde hiçbir mimarın sağlayamadığı en yüksek kalitede evler ve olanaklar sağlamayı amaçlamıştır.

Bu fikir ve fikrin devamında ortaya çıkan uygulaması yapılan yapı / yapılar Amerika da yaşam kalitesinin artmasına ve sonrasında benzer birçok yapının üretilmesine zemin hazırlamıştır. Teknolojini doğru bir şekilde kullanılması, insanların ihtiyaçlarının yaşam tarzları ile bağdaştırılırken mekânsal yeniliklerin yapı planlarına yansıtılması dünya üzerinde de birçok yapı üretimine ilham olmuştur. Modernizm in hayatın her alanında getirdiği değişikliklerin mimari açıdan Amerika da uygulanan en güzel örneği olarak Eichler evleri Bauhaus un da tasarımsal nitelikte donatıdan, ürüne, doludan boşluğa nasıl tasarlandığının bir örneğidir.

Bununla birlikte Bauhaus fikrinden sadece mimarların ve sanatçıların değil aynı zamanda farklı mesleklerdeki insanların da etkilediği gerçeği ve sonuç olarak Bauhaus fikrinin kitleler için bir tasarım aracı olarak nasıl hayat bulduğunu göstermektedir.

6. ÖNERİLER

Modernizm ve Bauhaus un bir getirisi olarak yeniliklere açık, yaşanılabilir ve malzemenin detayla birleştiği bir tasarım bütünü olarak Eichler evleri sonraki birçok tasarım için ilham kaynağı olmuştur.

Öyle ki Steve Jobs'un modern ve minimalist tasarımlara olan ilgisi Eichler tarafından inşa edilen bir evde büyüdüğü ve bu evin salt basit ve fonksiyonel yapısından etkilendiği görülmektedir. "Steve Jobs; Eichler evlerine olan takdirinin ona kitle pazarı için güzel tasarlanmış ürünler yapma tutkusu aşıladığını dile getirmiştir." (*Walter Issicason – Tasarım Öncüsü*)

Bu konu daha sonra başlı başına farklı bir araştırma konusu olarak ele alınabilir.

Kaynakça

Aslonoğlu, İ.(1988). “Modernizmin Tanımı, Sınırları, Erken Yirminci Yüzyıl Mimarlığında Farklı Tavrılar”, Odtü Mimarlık Fakültesi Dergisi, 8:1, S:59-66.

Akça, Gürsoy (2005), “Moderninden Postmoderne Kültür ve Kimlik”, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE), Güz, 15; 1-24.

(http://jfa.arch.metu.edu.tr/archive/0258-5316/1988/cilt08/sayi_1/59-66.pdf)(Son erişim tarihi 06.09.2021)

Bektaş, D. (1991). Çağdaş Grafik Tasarımının Gelişimi. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Bingöl, Y. (1993). “Bauhaus ve Endüstriyel Gelişmenin Sanat Eğitimine Etkileri”.

Birol, G. (2006). Modern Mimarlığın Ortaya Çıkışı ve Gelişimi, Megaron, Mimarlar Odası Balıkesir Şubesi Dergisi, Ekim, 3-16.

Bozdoğan, S. (2002). Modernizm Ve Ulusun İnşası, Metis Yayınları, İstanbul.

Colquhoun, A.(2002). Modern Architecture, Oxford University Press, New York.

ÇİĞDEM, Ahmet. (1997). Aydınlanma Düşüncesi. İstanbul: İletişim Yayınları.

Çoker, C., (1978), “Vkhutemas ve Bauhaus”, Yapı Dergisi, 18:

DEMİR, Ömer; ACAR, Mustafa. (1997). Sosyal Bilimler Sözlüğü. Ankara: Vadi Yayınları.

ERDEMİR, Erkan. (10.01.2011). Posmodernizmin İşletme Yönetimine Etkileri: Kavramsal Bir Çözümleme. E-Akademi, Haziran (52), İndirildiği adres: http://www.e-akademi.org/makaleler/eerdemir-1.htm#_ednref6

Erzen, J. (2009). Bauhaus’un 90. Yılında, Mimarlık Dergisi, (Eylül-Ekim,) S.349.

Eyüce, A.(2011), Modernlik ve Türkiye’de Modern Mimarlık, Mimarlık Dergisi, Ekim, 2011

Görmez, Kemal (1997), Çevre Sorunları ve Türkiye, Ankara: Gazi Kitabevi.

Kırcı, N.(2013). 20. Yüzyıl Mimarlığı, Nobel Akademik Yayıncılık Dağıtım, Ankara.

M. Droste, “Bauhaus,” Taschen, Cologne, 2006.

Ozan, M. 2009; Bauhaus Okulu ve Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarisi – İç Mimarisine Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, YTÜ

Özdemirci, A.; Türkiye’ de Modernizm, Yönetim ve Ayrımcılık, [\(PDF\) TÜRKİYE'DE MODERNİZM, YÖNETİM VE AYRIMCILIK \(researchgate.net\)](#)

Ötkünç A. (2012). “Modernist Bir İlk Yapıt: Mimar Maruf Önalın’ın Dr. Fahrettin Evi”, Tasarım+ Kuram Dergisi [Design+ Théorie, RevueScientifiqueNationale], (8/13), S 82-92.

(<http://tasarimkuram.msgsu.edu.tr/index.php/tasarimkuram/article/view/159>)

SARIBAY, Ali Yaşar. (2001). Postmodernite, Sivil Toplum ve İslam. İstanbul: Alfa Yayınları.

SEZER, Ö. (2019). Bauhaus’ un Modern Mimari Kültürünün Yayılmasındaki Rolü, Mimarist, S:48-55 ([\(6520190930-129248-1rb4ubc-with-cover-page-v2.pdf \(d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net\)](#)

ZEKA, Necmi. (1994). Postmodernizm. İstanbul, Kıyı Yayınevi.

URL-1 : <https://www.arkitera.com/gorus/bauhaus-100-bir-manifesto-bir-ekol-bir-okul/>

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sempozyumu, 20-23 Mayıs, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Hitchcock, H. R. ve P. Johnson, 1966, International Style, WW.Norton & Nompany Inc (İlk basım: 1966, son basım: 1997)

Carsten, P., Warncke, I. and Walter, F. (1997). Pablo Picasso. Bonn.

Celbiş, Ü. (2009). “Bauhaus’un Alman Tasarım Kültürüne Etkileri”. Bauhaus: Modernleşmenin Tasarımı. İstanbul: İletişim Yayınları.

Erkmen, N. (2009). “Bauhaus ve Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi”.

Bauhaus: Modernleşmenin Tasarımı. İstanbul: İletişim Yayınları.

Eti, S. (1971). Çağdaş Sanat. İstanbul: Karaca Ofset.

Yada, S. (1990). Tatbiki Güzel Sanatlar Okullarının Doğuş Sebepleri ve Fonksiyoları. İstanbul: Matbaacılık A.Ş.

[Frank Evi Wright Lloyd Rebhukan \(hotcore.info\)](http://hotcore.info)

[Louis Sullivan | Mimarlık Robotu \(mimarobot.com\)](http://mimarobot.com)

[Villa Savoye'deki gezinti yolu \(yazar tarafından çizilmiştir\). | Bilimsel Diyagramı İndir \(researchgate.net\)](http://researchgate.net)

<http://www.incisozluk.com.tr/w/amerikadaki-%C5%9Fehir-planlamas%C4%B1na-bak/>

<https://www.arkitera.com/haber/bauhaus-oncesi-gelismeler-ve-bauhaus-manifestosu/>

<https://www.arkitera.com/gorus/bauhaus-100-bir-manifesto-bir-ekol-bir-okul/>

<https://www.arkitera.com/haber/bauhaus-oncesi-gelismeler-ve-bauhaus-manifestosu/>